Spedizione in abbonamento postale — Poštnina plačana v gotovini

Leto XXII., št. 279 | Ljubljana, petek 4. decembra 1942-XXI | Cena cent. 80

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti, Corr. Post. No 11-3118
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno Lir 18.— za inozemstvo vključno s »Ponedeljskim jutrom« Lir 36.50.
Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24.
Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ad estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Zgodovinski govor Duceja

Politično-vojaški obračun za prvih trideset mesecev vojne

„Ni niti najmanjšega dvoma, da se bo v tej orjaški igri, ki mora ustvariti novo Evropo, odločilna in končno veljavna zmaga nasmejala orožju Osi — Naloga trenutka je ena in edina: Bojevati se do zmage!“

Uspešni spopadi na tuniškem odseku

40 oklopnih vozil sovražnika uničenih — V pomorski bitki ob tuniški obali potopljena sovražna križarka najmodernejšega tipa

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil dne 3. decembra naslednje 922. vojno poročilo:

V Cirenajki zmerna operativna delavnost.

V tuniškem odseku je bilo v uspešnih spopadih s sovražnimi bojnimi skupinami ujetih nadaljnjih 200 sovražnih vojakov, med temi cel oddelek britanskih padalcev. V celoti je bilo uničenih 34 tankov in 6 oklopnih avtomobilov.

Osno letalstvo je delovalo proti avtomobilnim kolonam in nad prometnimi zvezami v sovražnem zaledju ter je bombardiralo pristaniške naprave v francoski severni Afriki.

V noči na 2. december se je na širokem morju ob tuniški obali vršil kratek silovit spopad med eno našo lahko skupino, sestavljeno iz treh rušilcev in dveh torpedovk ter med sovražno skupino, sestoječo iz dveh križark in štirih rušilcev. Potopljen je bil eden izmed naših rušilcev. Neki drugi rušilec z imenom »Camicia nera« pod poveljstvom fregatnega kapetana Adriana Foscaria je torpediral in videl eksplozijo sovražne lahke križarke najmodernejšega tipa, s katere je bilo rešeno nekoliko brodolomcev.

Ob zori dne 2. t. m. so nemška letala napadla isto formacijo, ki se je umikala ter so potopili eno majhno enoto ter težko poškodovali enega rušilca. V dvobojih z italijanskimi letalci je sovražnik izgubil 7 letal. Pet naših se ni vrnilo.

Letalska formacija, ki je včeraj sredi dneva bombardirala pristanišče Bono in zadela ter zažgala ladje ter sestrelila pet sovražnih lovcev, je bila pod poveljstvom podpolkovnika-pilota Antonia Fadde, poveljnika 89. skupine bombnikov.

Mussolini govori

Duce je govoril danes zjutraj na plenarnem zborovanju zakonodajnih komisij Zbornice fašijev in korporacij. Vsi narodni svetniki so bili oblečeni v fašistično uniformo. Tribuna za senatorje je bila nabito polna. Ko se je zborovanje otvolo, je predsednik Dino Grandi poročal o dovoljenih dopustih tistim svetnikom, ki so jih bili zaprosili. Ob 11. je vstopil v dvorano Duce, pozdravljen s toplimi vzkliki. Tajnik PNF je odredil pozdrav Duceju in ob ponovnem vzklikanju je Duce začel govoriti.

Duce, ki je imel pred seboj samo nekoliko zapiskov, je govoril takole:

Vojna je zajela ves svet

»Dobro veste tovariši, kako zoprno mi je govoriti tudi v časih, ki se običajno imenujejo mirni ali normalni časi. To zavisi od mojega prepričanja, ki je tako, da se človek na sto primerov v petinsedemdesetih kesa, da je govoril, in samo v petindvajsetih primerih, da je molčal. V drugi vrsti je moje prepričanje, da je v vojnem času, ko govori s svojim mogočnim glasom top, bolje, če se manj govori. V vsakem primeru je treba govoriti o zaključkih in le redko o tem kar bo v bodoče. To moje prepričanje je še ojačeno spričo te vojne, ki je sedaj zavzela obseg, ki ga lahko imenujemo kozmičnega. Tako je univerzalen, da vojna vedno prehiteva besede, vojna, ki se je ogromno razširila po svetovnem prostoru ter se tako seveda tudi v razmerju podaljšala časovno.

V zadovoljstvo mi je, da me italijanski narod ni zahteval prevečkrat na govorniški oder, kajti italijanski narod, ki je gotovo eden izmed najinteligentnejših na svetu, če ne najinteligentnejši, nima potrebe po preveč propagandističnih čenčah, zlasti po propagandi, ki ne bi bila izredno inteligentna. Vendar po osemnajstih mesecih molka smo sedaj stopili v 30. mesec vojne. Imam bežen vtis, da si dober del italijanskega naroda zopet želi čuti moj glas.

Govor številk in dejstev

Moj današnji govor tedaj ne bo govor, temveč bolj **politično-vojaško poročilo, bolj vojaško kakor politično. To bo govor podatkov, številk in dejstev, z drugimi besedami, obračun za prvih trideset mesecev vojne.** To ni govor, ki sem si ga obetal imeti ob dvajseti obletnici. Na drugi strani se je dvajsetletnica proslavila na najboljši izmed načinov, ko je za vse, tudi za pozabljivce in ljudi slabega spomina, obnovila vse, kar je režim napravil v teku dvajsetih let udejstvovanja. **To je ogromno delo, ki bo zapustilo neuničljive sledove za vse veke v italijanski zgodovini.**

Dvajsetletnico smo praznovali z znamenito amnestijo, ki je odprla vrata zaporov okrog petdeset tisoč ljudem in ki je osvobodila konfinacije tudi tako zvane politične kaznjence, kar je vsekakor dokaz sile režima. Končno smo jo praznovali z vsem kompleksom socialnih ukrepov, ki bi v drugačnih časih dvignili val visokega navdušenja, kajti v tem pogledu smo mi dejansko pred vsemi drugimi državami brez izjeme.

Vojna z Rusijo je bila neizbežna

Glavni dogodki teh osemnajstih mesecev, ki so potekli od 1. junija 1941 do danes, so sledeči: **vojna proti Rusiji, vojna intervencija Japonske, izkrcanje angloameričanov v severni Afriki.**

Vojna sila Rusije zame ni pomenila presenečenja, razen če se omejim na stališče, ki bi ga imenoval kvalitativnega. Leta 1933. ali 1934. je italijanski glavni stan prejel od ruskega glavnega stana povabilo, naj bi poslal komisijo, da bi prisostvovala manevrom rdeče armade, ki so bili v okolici Moskve. Porabil sem to priliko, da sem poslal komisijo, ki ji je načeloval general Francesco Saverio Grazioli, mož neoporečne poklicne izšolanosti in ostrega opazovalnega duha. Ko se je vrnil, mi je podal zelo podrobno poročilo, ki sem ga prečital z največjo pozornostjo in ki me je prepričalo, da se na vzhodu dogaja nekaj novega in da je bila rdeča vojska sedaj nekaj povsem drugega, nego tiste čete, pobrane na slepo, ki so se dale leta 1920. pod varšavskimi zidovi premagati od nič manj na slepo zbranih poljskih in francoskih čet.

Čas je bil izbran z jasno razsodnostjo

Kako leto pozneje mi je kinematografski prikaz, ki sem si ga dal ponovno predvajati počasneje, da bi ga mogel bolje proučiti, prikaz neke boljševiške parade na kremeljskem trgu v Moskvi prepričal, da se je **na vzhodu končno izoblikovala mogočna, čisto militaristična država, ki se je odpovedala mednarodni revoluciji s pomočjo poedinih nacionalnih revolucij, temveč je hotela razširiti revolucijo po kontinentu in po vsem svetu s pomočjo svojih bajonetov. Bilo je tedaj po mojem mnenju potrebno, da si Os zagotovi hrbet, in moje globoko prepričanje je, da je bila ta doba izbrana z jasno razsodnostjo. Če bi se bila stvar še nekoliko zavlekla, bi se bili dogodki lahko čisto drugače razvili.**

Priznanje junakom na ruskih bojiščih

Mi smo tako objektivni, da priznamo, da se je ruski vojak bojeval dobro, toda **bolje se je bojeval nemški vojak, ki je potolkel ruskega. Treba je priznati, da sta mogli samo vojski, kakor sta nemška in italijanski CSIR (italijanski ekspedicijski zbor v Rusiji), ki se imenuje danes ARMIR (italijanska vojska v Rusiji), biti kos preizkušnji zime, kateri ni bilo primere v dobi 140 let.**

Ruske izgube

Danes je Rusija izgubila svoja najrodovitnejša ozemlja, najbogatjša na surovinah, izgubila je osemdeset do devetdeset milijonov prebivalcev. Pridobitev tega ozemlja nam omogoča gledati v bodočnost s stališča surovin in s stališča prehrane z večjim zaupanjem. Lahko zatrdim da je bila angloameriška pomoč Rusiji do tega trenutka zelo neznatna. Simptomatično je, da Rusi niso nikoli želeli, da bi po njihovih tleh teptal ameriški ali angleški vojak. Mislim, da tu ni treba preiskovati skrivnosti tako zvane ruske slovanske, orientalske ali kakršne si bodi psihologije. **Ni niti najmanjšega dvoma, da se bo v tej orjaški igri, ki mora ustvariti Novo Evropo in ustaliti meje med Evropo in Azijo, odločilna in končnoveljavna zmaga nasmejala orožju Osi.**

Japonska v vojni

Če je kak človek na svetu, ki je satansko hotel vojno, tedaj je ta človek predsednik Zedinjenih držav Amerike. Izzivanja, ki nam jih je metal, ukrepi, ki jih je povzel proti nam, delo njegove propagande, **vse to dokazuje, da ta človek, ki je dal svečano obljubo ameriškim materam, da njihovi sinovi ne bodo nikoli šli umirat preko meja Zedinjenih držav — ta človek je namenoma hotel vojno. Seveda Japonska ni mogla čakati, da bi Zedinjene države prve začele streljati.** To bi bilo viteštvo starih časov, ki morda nikoli ni obstojalo, in tako je Japonska storila prav, da ni čakala zadnjega trenutka, temveč je prizadela ohlim Američanom oni strašni poraz, ki danes Američane same sili k dnevu žalosti in molka. **Tako je vstop Japonske v vojno na strani trojnega pakta absolutno jamstvo za zmago, kajti Japonska je nedosegljiva in nepremagljiva.**

Ves angleški položaj na Daljnjem vzhodu se je zrušil, kakor hišica iz kart. Zgodil se je nenavaden slučaj v zgodovini, da je Japonska v malo mesecih iz siromašne države, kakor smo mi, postala če ne prva po bogastvu med državami sveta, pa gotovo ena prvih. Moramo priznati, da je to pravično in da je to nagrada za njene vrline. Tako se je Japonska obogatela na surovinah, za katere so osiromašili naši neprijatelji, in ne **mine dan, da bi ameriški ponos ne bil zadet, ne bil zdrobljen.**

Kje so danes ameriški preroki, ki so mislili na likvidacijo Japonske v treh tednih ali kvečjemu v treh mesecih? Očividno niso vedeli ničesar o vojaški sili Japonske in razen tega o njenem moralnem ustroju, zaradi katerega v tej deželi Cesar ni le avtoriteta, ampak dignitelta božanstva in katerega vojaki padli v boju postanejo bogovi. Je v resnici težko premagati narod, ki ima v sebi moralne rezerve take vrste.

Izkrcanje Anglosasov v Severni Afriki

Tretji dogodek: izkrcanje Angloameričanov v Severni Afriki, ali »tragikomedija pričakovanja«.

V resnici v življenju ni vedno prednost videti preko griča; toda tudi to se je dalo lahko predvidevati. Imformacij ni nedostajalo. Tiho soglasje med ameriškimi oficirji v civilu in francoskimi oficirji v uniformi, je bilo očitno. Vsi v Franciji so bili pristaši čakanja, to je vsi so stali in morda še stoje in morda bolj ko prej pri oknu. Izkrcanje ni bilo nič slavnega, ker se je izvršilo po sokrivdi napadencev. Nikoli nisem polagal prevelike važnosti na častne besede, na prepogoste častne besede, ki so bile izmenjane. **Naposled pa, ko so stvari došle do svojega epiloga z izkrcanjem dne 8. novembra, sem obvestil Berlin, da je nezogiben in potreben takojšen ukrep, zasedba vse Francije s Korziko vred.**

Führer in jaz sva hotela še enkrat verjeti tej tolikokrat dani častni besedi, namreč častni besedi admirala, ki je poveljeval brodovju v Toulonu. Hotela sva verjeti. **V izvestnem trenutku pa so bili dokazi, da se misli na pobeg brodovja in na združenje z britanskim brodovjem, ki se je pač dvakrat približalo med Baleari in med Sardinijo, tako očitni, da tudi v tem primeru ni bilo izgubljati niti minute časa. Treba je bilo zasesti Toulon in odstraniti nevarnost.** To se je tudi napravilo.

Anglosaška propaganda olepšuje z neresničnimi podrobnostmi to epizodo. Nič junaškega ni bilo na francoski strani, kajti mrtva so našteli dva, ranjencev pa sedemnajst. Razorožitev vojnih odredov ter letalstva se je izvršila v popolnem redu, lahko se reče ob popolni moralni neudeleženosti vsega francoskega naroda.

Slavne žrtve za Domovino

Avtentične številke o škodi in žrtvah v bombardiranih mestih in o izgubah Oboroženih sil

Vzporedno z obnovitvijo ofenzive na fronti pri Alameinu, — bila je to edina zmaga, ki jo je doslej Velika Britanija lahko zabeležila — so se začela bombardiranja italijanskih mest. Glede tega bombardiranja bom sedaj dal točne številke (zanje odgovarjata podtajnik za notranje zadeve za točnost števila padlih, minister javnih del za točnost pretrpljene škode) Navajam te številke, da dokažem, da so bile nekatere vesti, ki so se širile, pretirane, in da dokažem, **da so Angleži predvsem bombardirali civilne četrti naših mest.**

V Milanu je popolnoma porušenih trideset hiš, težko poškodovanih štiri sto enajst, lahko poškodovanih tisoč devet sto tri in sedemdeset, skupno zadetih hiš dva tisoč štiri sto štirinajst.

V Turinu je popolnoma porušenih hiš sto ena in šestdeset, težko poškodovanih osem sto štiri in sedemdeset, lahko poškodovanih dva tisoč sto pet in devetdeset, vseh zadetih hiš tri tisoč dve sto trideset.

V Savoni je popolnoma porušenih šest hiš, težko poškodovanih štiri in štirideset, lahko poškodovanih devet sto sedemdeset, skupaj zadetih hiš tisoč dvajset.

V Genovi je popolnoma razrušenih hiš sto sedem in osemdeset v središču mesta in dve sto tri v celi občini, težko poškodovanih v središču tisoč šest, v celi občini tisoč devet in štirideset, lahko poškodovanih štiri tisoč pet sto devet in šestdeset v središču in štiri tisoč osem sto devet in šestdeset v celi občini, vsega pet tisoč sedem sto dva in sedemdeset hiš **v središču in šest tisoč sto ena in dvajset v celi občini.** Odločili smo se, da ostanejo popolnoma porušene hiše v takem stanju do konca vojne. Druge bolj ali manj težko poškodovane bodo obnovljene in popravljene.

Celotno število mrtvih in ranjenih med civilnim prebivalstvom zaradi letalskih napadov in obstreljevanja z morja po sovražniku od začetka vojne do 30. novembra 1942-XXI. znaša tisoč osem sto šest in osemdeset mrtvih in tri tisoč tri sto dva in trideset ranjenih, od katerih odpade osem sto osem in trideset mrtvih in devet sto štiri in devetdeset ranjenih na razdobje od 23. oktobra do danes. V teh osem sto osem in trideset mrtvih so zapopadeni tudi oni iz tako zvane Galerije dell Grazie v Genovi. To vam dokazuje še enkrat, da mi spoštujemo resnico.

Mi prepuščamo Američanom in Angležem čaščenje laži. **Imam pravico zahtevati, da naj nobeden Italijan, pravim nobeden Italijan ne dvomi niti najmanj o tem, da je vse, kar pravijo naša uradna poročila, popolna resnica. Mi smo edina država v vojni, ki objavlja poimenske spiske svojih izgub.** To delamo iz dveh razlogov: da dokažemo, da so to izgube **— niti ena več, niti ena manj — in da** rešimo iz nepoznanja sinove Italije, ki umirajo v boju.

Padlih vseh italijanskih Oboroženih sil je v prvih tridesetih mesecih vojne štirideset tisoč dve sto devetnajst, od katerih odpada na vojsko šest in trideset tisoč šest sto devetnajst, na mornarico dva tisoč sto osem in šestdeset, na letalstvo tisoč štiri sto dva in dvajset.

Ranjencev je: v vojski osemdeset tisoč sedem sto pet in štirideset, v mornarici tri tisoč pet sto devet in devetdeset, v letalstvu tisoč šest sto dvajset.

Ujetnikov je dve sto dva in trideset tisoč sedem sto osem in sedemdeset. Od teh jih odpade na vojsko dve sto petnajst tisoč pet sto dvanajst, na mornarico dvanajst tisoč dve sto štiri in osemdeset, na letalstvo pet tisoč devet sto dva in osemdeset.

Pogrešancev je skupno sedem in trideset tisoč sedem sto trinajst, od teh pet in dvajset tisoč devet sto tri in dvajset v vojski, deset tisoč tri sto devetdeset v mornarici in dva tisoč dve sto pri letalstvu. Kadar govorimo o pogrešancih, koleba naše čustvovanje med strahom in nado. Po preteku izvestnega časa se bodo morali smatrati ti pogrešanci kot padli.

Ogromne izgube sovražnika

V teku istega časovnega razdobja po podatkih statističnega operativnega urada Supermarine, znaša sovražno trgovinsko brodovje, ki ga je **potopila Kr. mornarica, sto sedem in šestdeset enot v skupni tonaži enega milijona dve sto petnajst tisoč osem sto ena in dvajset ton. Sovražno vojno ladjevje, ki ga je potopila Kr. mornarica, znaša do sto štirideset enot s skupno tri sto tri in trideset tisoč devet sto osem in šestdesetimi tonami.** Sovražnik je potopil sto dva in šestdeset naših vojnih ladij v skupnem iznosu dve sto sedem in dvajset tisoč sto dva in osemdeset ton. To vse smo javili v naših uradnih poročilih.

Toda k potopitvam, ki jih je izvršila Kr. mornarica, je treba dodati one, ki jih je izvršilo Kr. letalstvo. **Kr. letalstvo je potopilo dva in šestdeset vojnih ladij raznega tipa, med temi dvajset križark in osemnajst rušilcev, ter sto sedemnajst trgovskih ladij, skupno osem sto dva in osemdeset tisoč tri sto trideset ton.**

Kar se tiče sovražnega letalstva so podatki tile: **gotovo zbitih letal** (mi smo skrajno previdni, preden pravimo, da je letalo zbito; često zahtevam fotografijo) **je tisoč osemsto, verjetno zbitih pa sedem sto trinajst; na tleh gotovo uničenih tri sto tri in devetdeset, verjetno uničenih sto devetdeset.**

Vojni ujetniki, ki so v naših rokah, predstavljajo tele številke: Angležev je v Italiji: generalov ena in dvajset, častnikov raznih činov dva tisoč tri sto šest in sedemdeset, podčastnikov in vojakov dva in trideset tisoč sedem sto sedem in štirideset. Drugi so na potu, tako da bo znašalo celotno število: ena in dvajset generalov, dva tisoč štiri sto dvanajst častnikov raznega čina, devet in trideset tisoč devet in osemdeset podčastnikov in vojakov. Vsi ti so pravi Angleži, rojeni v Združeni kraljevini. Nato pridejo vse ostale narodnosti, tako da prihajamo do naslednjih številk: **generalov devet in dvajset, častnikov raznega čina štiri tisoč tri sto, podčastnikov in vojakov devet in šestdeset tisoč sto sedem in šestdeset.**

Angleška barbarstva

S temi ujetniki ravnamo po pravilih mednarodnega prava. Ali to lahko rečemo tudi za naše ujetnike v sovražnih rokah? Boli me, ko moram povzročiti kako razočaranje v družinah onih, ki imajo sinove v ujetništvu. Toda resnico je treba povedati. **In resnica je ta, da razen v ne-**

Nadaljevanje na 2. strani

Nadaljevanje s 1. strani

katerih področjih ravnajo Angleži z italijanskimi ujetniki skoraj povsod nečloveško. Evo najnovejšega pisma:

»Danes sem prejel pismo od svojega očeta, ki mi pravi, da so Vašega sina ujeli Angleži. **Vaš dragi sin je bil težko ranjen na nogi in ni mogel hoditi. Neki angleški vojak ga je ustrelil v glavo in ga ubil.** Tovariši so mu priredili časten pogreb. Stvar je zelo žalostna: poznal sem vašega sina, bil je vrl mladenič. Nas je tisoč dvesto v tem kraju, ki ga ni treba imenovati; **smo bosi, brez obleke, brez zdravil. Ako dobro ravnamo s angleškimi ujetniki, je to najhujša žalitev, ki jo lahko prizadenemo italijanskim bojevnikom, ki so v ujetništvu.** Podlo so streljali večkrat izza žičnih ograj. Angleški častniki so često tepli italijanske častnike; neverjetna divjaštva so zagrešili nad nami in celo nad bolniki, ranjenci in pohabljenci. Glad in pomanjkanje sta njihov delež. Nametani so kakor slabo blago v živalskih vozovih. Častniki vseh činov in starosti so prisiljeni nositi pratež angleških vojakov, celo temnopoltih vojakov.«

In sedaj moram prbrati še to: »Angleži so prokleti, toda še bolj prokleti so oni Italijani, ki z njim dobro ravnajo.«

Narod Italije bo vztrajal

Odgovor na angleška barbarstva ter na Churchillove grožnje in nesramnosti

Tako sem prišel do enega izmed namenov svojega govora. Predsednik angleške vlade je preteklo nedeljo imel na radiu govor, ki je bil po velikem delu namenjen Italiji, ker je mislil, da ga mi ne bomo objavili. Nikakor! Danes ga bom jaz prečital. Prečital ga bom po onem delu, ki se tiče italijanskega naroda, in tudi poonem, ki se tiče mene osebno.

Churchill je dejal: »Nova letalska fronta, ki jo Američani in britansko letalstvo ustvarjajo ob sredozemskih obalah, mora dati obilico novih možnosti v letu 1943. Naše operacije v francoski Severni Afriki nam morajo dovoliti, da prenesemo težo vojne na fašistično Italijo na način, ki si ga njihovi grešni poglavarji niti niso predstavljali, še manj pa si ga je predstavljal nesrečni italijanski narod, ki ga je Mussolini dovedel do tega, da je izkoriščan in pokrit z nesrečo. Središča vojne industrije severne Italije so bila že podvržena tršim prijemom, nego so oni, ki so jih izkusila nekatera naša mesta pozimi leta 1940. Toda ako bo sovražnik pravočasno izgnan s tuniškega ozemlja, kakor je naš namen, bo vsa južna Italija, bodo vsa njena pomorska oporišča, vse njene vojne tovarne in vsi drugi vojaški cilji, naj leže kjerkoli, podvrženi dolgotrajnim letalskim napadom, znanstvenim in uničujočim. Stvar italijanskega naroda je, stvar njegovih štiridesetih milijonov (treba je popraviti te milijone: nas je šest in štirideset milijonov), da pove, ali hoče ali ne, da strahovita stvar zadene njegovo deželo.«

Ta govor moramo vzeti zares. Že dlje časa nimam več utvar in morda jih nisem imel nikoli glede civilizacije angleškega naroda.

Ako slečete Angležu obleko, v kateri pijejo čaj ob petih popoldne, boste našli starega prarodnega britanskega barbara s kožo, poslikano z raznimi barvami, barbara, ki so ga ukrotile resnično silne legije Cezarjeve in Klavdijeve. Petdeset pokolenj ni bilo dovolj, da bi se v globini izpremenil notranji ustroj naroda. Med tem časom je bila ta prarodna usedlina šele prevlečena s hinavskim firnežem v njihovih rokah, to je s svetim pismom stare in nove zaveze.

Zdaj se ne sme več govoriti o notranji in zunanji fronti. Je samo ena fronta, ki ima razne odseke in po dobrem vojaškem pravilu mora imeti tudi odsek notranje fronte svojo porazvrstitev v globino. Leta 1938. pred petimi leti sem dejal: Ne čakajte dvanajste ure. Razpršite se po naših lepih poljanah. Pa bi kdo dejal, da se meni dogaja včasih kakor onim pesnikom, ki jih bolj citirajo kakor čitajo, ki jih bolj poslušajo, kakor ubogajo. Treba je zmanjšati množice v mestih, predvsem odposlati ženske in otroke. Treba je organizirati končnoveljavno ali vsaj na pol končnoveljavno razljudenje. Vsi oni, ki si lahko urede življenje, daleč od mestnih in industrijskih središč, so dolžni da to store. Nato je treba organizirati večerne izhode, tako da bodo ponoči ostali v mestih samo borci, to je oni, ki imajo državljansko in moralno dolžnost, da tam ostanejo. Tako bo lažje zgraditi v dovoljni meri zaklonišča, bolj utrjena od današnjih, za katere smo potrošili na sto in sto milijonov, a ki bi, če bi bila zadeta v polno, ne mogla vzdržati bomb največjih kalibrov.

Potomci starih Rimljanov

To je recimo, šibki del obrambe proti poletom. **Je pa tudi močni del, ki ne bo nikoli dovolj izpopolnjen. Vesel sem, da vam lahko naznanim, da nam bo dala Nemčija mogočen prispevek v topništvu, zaradi česar bo naše topništvo obenem z nemškim priredilo sovražnim letalom sprejem, ki ga zaslužijo.**

Toda namen tega Churchillovega govora je, napraviti vtis na italijanski narod. Pravilo je naslednje: Mi smo trdo in hrabro pleme, toda ti Italijani, tako občutljivi, bodo morda imeli sposobnost za potreben odpor? **Jaz odgovarjam — Da! Dokler nimam nasprotnega dokaza, odbijam na najodločnejši način misel, da je italijanski narod manj prekaljen, kakor angleški ali ruski.** Če bi bilo to res, bi se morali dokončno odpovedati svojim nadam, da postanemo velik narod. Rim je bil zmagovit po Zami, toda velik je postal po Kanah. Ne rečem, da se v naših žilah pretaka vsa ona kri, ki je tekla po žilah starih Rimljanov, gotovo pa je, da **smo mi narod, po katerega žilah se pretaka večji del krvi, ki je tekla po žilah starih Rimljanov. In bomo to dokazali. Torej bomo vzdržali. To nam nalagajo dolžnost, čast in dostojanstvo.**

Churchillova „demokracija“

Sedaj vam bom prečital odstavek, ki se tiče mene: »En mož in samo en mož je privedel italijanski narod do te točke.« V resnici bi moral biti danes nekoliko ponosen, da me priznajo kot nasprotnika britanskega imperija in da sem v tem boju privedel s seboj italijanski narod. »On — nadaljuje Churchill v svojem govoru — ni imel nikake potreb da stopi v vojno, ker ga nihče ni hotel napasti.« Tako tedaj! Ali jaz bi rad vedel, je-li britanski premier kdaj vprašal angleški narod, da bi zvedel, ali hoče vojno, ali je neče. In ali bi imel pogum vprašati danes angleški narod, da bi izvedel, ali hoče, da se vojna podaljša do neskončnosti? **Kajti taka je demokracija: odreče v najvažnejših trenutkih.** Takrat se več ne vpraša suverenega naroda, takrat se več ne govori o volitvah in o glasovanju. Narod se uvrsti v čete in mora poslušati.

»Poskusili smo, kar se je dalo, da bi ga primorali, da vztraja v nevtralnosti in da uživa mir in blagostanje — izredna darila v razburkanem svetu.« Ako bi bili ostali nevtralni, ne glede na nečastnost, bi bili danes v najgroznejši bedi, ker je jasno, da bi nam nobena od obeh strank ne prihitela na pomoč.

Bajka o „sunku z bodalom“

»Toda Mussolini ne bo mogel vzdržati skušnjave, da ne bi zahrbtno zabodel poražene Francije in Anglije, o kateri je mislil, da zanjo ni več nade.« Zdaj bo treba govoriti nekoliko o tem znamenitem »sunku z bodalom«. Vstop Italije v vojno je bil predviden za 5. junij. To je bil moj dan, ki sem ga sam določil in nemški glavni stan nas je prosil iz tehničnih razlogov, o katerih danes ni treba govoriti, naj odložim vstop v vojno do 10. junija.

Nihče ni mislil, da bo konec vojne v Franciji tako nagel. Najmanj od vseh pa menda ravno Churchill, ki je nekoliko mesecev poprej občudoval v Parizu mimohod francoske vojske, 14. julija, in je vzklikal tej vojski kot najmogočnejši in najsijajnejši na svetu. Toda polom je bil splošen. In z druge strani, ko smo mi napadli, so bile francoske planinske brigade nedotaknjene, skoro nedotaknjeno letalstvo predvsem nedotaknjena mornarica. To je zelo važno v vojni, ki se mora razvijati v Sredozemlju, in zato dopuščamo en trenutek zaradi polemike, da smo mi zadali Franciji ta sunek. **Ta oi bil en sam spričo sto sunkov z bodali, ki jih je Francija zadala v hrbet Italije v tolikih stoletjih zgodovine, odkar so bili Galci potolčeni pri Talamoni do Mentane.**

Srce iz kamna in srce iz mavca

Churchill nadaljuje: »Njegove (Mussolinijeve) blazne sanje o cezarski slavi, njegovo poželjenje po osvojitvah in po plenu, in brezprimerna surovost njegovega trinoštva, so ga dovedle do tega sramotnega in usodnega dejanja. Zaman sem ga opominjal. (Zbornica se smeje). Ni hotel razpravljati, brez odmeva je ostal modri poziv ameriškega predsednika v tem kamnitem srcu.« Zdaj pravi v kamnitem srcu, če bi bil pa poslušal poziv ameriškega predsednika, bi bil dejal v svoji notranjosti: »Ta mož ima srce iz mavca!« Njegova hijenska čud je prešla vsako mejo dostojnosti in zdravega smisla. Pravijo, da je ta gospod potomec vojvodske družine in da ima mnogo sinje krvi v svojih žilah. V mojih žilah pa se pretaka čista in zdrava kri kovača. **In v tem trenutku se čutim neskončno bolj gospoda, kakor ta človek, iz katerega ust, smrdečih po alkoholu in tobaku, prihajajo take nečedne nizkotnosti.**

Italijanski vojak se ne boji primere z najboljšimi vojaki na svetu

»Njegov imperij je šel po vodi.« Zadnja beseda še ni bila izrečena. Jaz vem, da ni niti enega Italijana, ki bi ne hotel zopet preživeti spomladi leta 1936. »Smrtni boj stiska v kleščah nesrečno italijansko zemljo. Kaj lahko Italijani napravijo proti temu? Kratek sprehod z dovoljnjem Nemcev vzdolž obale, bežen poset Korziki, krvavo borbo proti junaškim domoljubom Jugoslavije, sijaj neminljive sramote Grčije, ruševine v Genovi, Turinu in Milanu.« **Zdaj ne sme biti dovoljeno nikomur in torej najmanj pa britanskemu premieru, da količkaj podvomi o vrlinah in junaštvu italijanskih vojakov. Nemški tovariši so prvi, ki to potrjujejo. Poljuben italijanski vojak na kopnem, na morju in v zraku pod dobrim vodstvom in dobro oborožen se s svojim pogumom, s svojo odpornostjo proti nevšečnostim, s svojo inteligenco, ne boji primere s najboljšimi vojaki sveta.**

Veliki neznani narod

»En mož in režim, ki ga je on ustvaril sta povzročila nepregledne nesreče delavnemu, nadarjenemu in nekoč srečnemu italijanskemu narodu.« **Italijanski narod ni bil nikoli srečen. Italijanski narod je veliki neznani narod. Nihče ga ne pozna.** O njem so navajali površne in lahkotne črte, toda njegovo globoko narodno bistvo, ki je preživelo največje žaloigre, je neznano temu občinstvu, ki prihaja z vodiči in opazi v našem življenju samo najočitnejš poteze. **To je narod, ki ni imel nikoli dovolj kruha. In vsakokrat, kadar smo poskušali napraviti si nekoliko prostora na svetu, smo vedno naleteli na zagrajena pota. Zagrajena pota ne samo fašistični Italiji, marveč tudi čisti in enostavni Italiji, bodisi tudi Italiji Rudinija, Giovannia Giolittia in Orlanda.** Nočejo obstoja Italije, Italije, ki goji sen veličine: hočejo da bi bil italijanski narod ljubezniv, zabaven in postrežljiv. To je sen, ki ga goji anglosaški duh.

Na koncu pravi ta gospod, da je »svet angleškega jezika do prihoda Mussolinija imel velike simpatije za italijanski narod.« To je ostudna laž. Kdo je prvi uvedel v zakonodajo plemenske razločke? Bila je to predemokratična zvezdnata republika, bile so to Zedinjene države, ki so ustvarile razlikovanje med Evropci in Italijani, in kakor bi tega ne bilo dovolj še med Italijani in Italijani. Tako da so morali biti izključeni od priseljevanja celo Ligurci, tista rasa, ki je tisoč let pred Kristom dala kulturo vsemu evropskemu jugozapadu. Zato bi bil Kolumb odklonjen, obdržali bi ga v karanteni, ako bi se danes izkrcal v Ameriki.

Churchill zaključuje: »Kako dolgo bo trajalo vse to?« **Odgovarjam na najslovesnejši in odločnejši način: Trajalo bo do zmage in preko nje.**

Angleži v ogledalu

Angleški zgodovinar Carlyle piše: »Dejstvo je, da vse ono, kar delamo naša vlada in mi in o čemer govorimo, ni nič drugega kakor tkanina laži, hinavstva in praznih formalnosti. Nobeno pleme od Adama dalje ni bilo oblečeno v tako umazane cunje laži, kakor naše. Toda mi jih nosimo okoli s ponosom in s prevzetnostjo, kakor svečeniško obleko, ali kraljev plašč. Anglež ne sme nikoli govoriti resnice, to je splošno mnenje. Že dve sto dvajset let živi Anglija od laži vsake vrste, od glave do nog je zavita v tradicionalno hinavščino, kakor v valove Oceana.«

In pesnik Byron je 16. aprila 1820, preden je umrl v Misolunghiju — se mi zdi zaradi malarije — pisal v Benetke svojemu prijatelju Morreyu: »Angleži so najsramotnejše pleme pod nebom. Hobhouse je odpotoval v Neapelj in tudi jaz bi bil odšel tja za en teden, če bi ne vedel, kako veliko število Angležev se mudi tam. Rajši jih vidim iz izvestne razdalje in samo kak izredni izbruh Vezuva bi me dovedel do tega, da bi lahko prenašal njihovo navzočnost. Zunaj pekla ne poznam drugega bivališča, kjer bi mogel ostati skupaj z njim. Upam, da nikomur ne bo prišlo na misel, da bi me nekega dne prisilil vrniti se v Anglijo. Prepričan sem, da moje kosti ne bi imele miru v angleški zemlji, da se moj pepel ne bi mogel zmešati s prstjo one dežele. Tudi če bi postopali tako nizkotno, da bi prenesli moje truplo v ono zemljo, bi njen črv ne imeli mojega trupla, če bi se temu lahko izognil.«

Hijene v človeški podobi

Tako sodijo Angleži sami o sebi, kadar so izven svoje države. In res zadostuje samo odpreti in prelistati zvezke britanske zgodovine v zadnjih treh stoletjih, da se najde najpopolnejša zbirka hijen v človeški podobi. **Če je kje dežela, ki zasluži slične pridevke, če je kje dežela, ki je izpustila z verige hijene po vseh kotih zemlje, da pijejo kri celih pokolenj, da se okoriščajo z vsemi bogastvi, da nakradejo vse zlato, je ta dežela Anglija.** Ali so Italijani morda pozabili nizkotnost admirala Horacija Nelsona, ki je dal obesiti na jamboru glavnega jadra svoje »Minerve« napolitanskega admirala Caracciolo, potem ko ga je poprej še izdal? Ali so morda pozabili, da sta bila brata Bandiera ustreljena, ker je angleška vlada, ki je cenzurirala Mazzinijeva pisma, sporočila burbonski vladi, da so se ti vrli domoljubi izkrcali na ozemlju Kalabrije? Ali so pozabili, da je Anglija leta 1859. (v zvezi s svojo pomočjo v dobi italijanskega risorgimenta) grozila z bombardiranjem Genovi, ako bi Piemont obenem s Francijo napovedal Avstriji vojno?

Ne vodi se vojna brez sovraštva do sovražnika

Tudi italijanski narod zna biti trd in neizprosen

Gospodje, ne vodi se vojna brez sovraštva do neprijatelja. Ne vodi se vojna, ne da sovražimo neprijatelja od jutra do večera ter vse ure dneva in noči, brez širjenja tega sovraštva in ne da bi to sovraštvo postalo notranje bistvo nas samih. Treba se je enkrat za vselej iznebiti vseh napačnih občutljivosti. Imamo proti sebi suroveže, barbare. Rim, ki je bil tudi usmiljen po zmagi, je bil neusmiljen, kadar je šlo za obstoj rimskega naroda. **Zato je treba reagirati z največjo odločnostjo proti vsem namenom, ki bi hoteli oslabiti našega duha ter napraviti napačno podobo italijanskega naroda. češ da je slednji zmožen samo nežnih stvari. Če je kje kak narod, ki je bil zelo trd v stoletjih od zgodnjega srednjega veka** (na žalost smo bili zelo trdi med seboj) **je to italijanski narod.** In šele po padcu slavne firentinske republike (toda tudi takrat je že bila neka »peta kolona« pod poveljstvom Malateste Baglionea) se začenja razdobje nebojevitosti Italijanov, razen v Piemontu. Od takrat se je med arkadio, baleti in petjem razširila po svetu običajna rečenica, da se mora Italija baviti samo s čopiči, dleti in godali.

Povedal vam bom stvar, ki vas bo iznenadila. Nekaj gorostasnega, morda celo krivoverskega. **Rečem vam, jaz bi rajši imel v Italiji manj kipov, manj slik v muzejih in več zastav, uplenjenih sovražniku. Italijanski narod današnjice je občudovanja vreden v vseh slojih, od aristokracije do malega človeka. Ne more se več zahtevati od italijanskega naroda.** Ne morejo se zahtevati navdušene manifestacije v stalnem zaporedju. V resnici bi hotel poznati oni narod, ki lahko v tej vojni manifestira vzdržema. Navdušenje je liričen moment življenja posameznika, liričen moment pa je nujno zelo redek v življenju naroda. Ako bi poznal človeka, ki bi bil navdušen od jutra do večera ter v vsem svojem dejanju in nehanju, bi začel dvomiti nad njegovo pametjo.

Disciplíniran narod

Italijanski narod dela, je disciplíniran ter ni nikoli izvršil kake sabotaže. Nikoli ni bilo niti najmanjšega znaka za demonstracije proti vojni. Samo neka ženska, ki je se imenujem, ker ne zasluži tega, ker bi se ji morda dalo preveč časti (saj se je našel človek, ki je uničil svetišče Diane Efeške, da bi bil ovekovečen v zgodovini), samo neka ženska v Genovi pravim, je kričala, da hoče mir. Jaz mislim, da ta njena želja ni vsebovala ničesar nečloveškega. Kasneje se je ugotovilo, da je imela na prstih obilico prstanov, zato se lahko misli, da je pripadala onemu sloju, ki so jih v časih Ciompov v Firenci imenovali »tolste ljudi«.

Toda vse italijanske žene so čudovite. Lahko se reče, polne reda in meščanskih vrlin. So v resnici velika neizčrpna zaloga življenjske in moralne sile naroda. Disciplina tega naroda ne more biti načeta od onih, ki jim mi pravimo »nosilci bacilov«. V narodu, ki ima šest in štirideset milijonov duš, so razni temperamenti. So vsi odtenki moralnih možnosti. So tudi taki, ki imajo kočljiv, zamotan in bolan živčni sistem. Je razumljivo, da spadajo v kategorijo črnogledov, ki si obvezujejo glavo ne samo, preden so si jo razbili, marveč še preden nastopi daljna grožnja, da jim jo kdo razbije. Ti ljudje so navsezadnje neškodljivi. Verujejo vse in pozabljajo vse.

„Dokumenti bedastoče“

Imam brošuro z naslovom »Dokumenti človeške bedastoče« in v njej so zbrani vsi glasovi, ki prihajajo do vas in do mene. Ali se ne spominjate n. pr. pred žetvijo »tedna junakov?« Ves teden bi italijanski narod ne smel jesti kruha in bi moral doprinašati to žrtev v slavo junaštva naših vojakov. V izvestnem trenutku pa se je pojavil glas, da je treba sprejeti, nekateri so dejali dvesto, drugi šeststo, en milijon ali dva milijona Nemcev, evakuiranih iz bombardiranih mest (skoraj bi se reklo, da je to narobe svet).

Nazadnje sem oni večer, ko sem odredil izkrcanje na Korziki, podvzel običajni upravni ukrep, ter sem zaprl telefone. Takoj se je raznesel glas: Tisti gospod, ki mu je v tem trenutku čast govoriti pred vami, je umrl pod nožem nespretnega operaterja, ki bi kasneje gotovo dejal, da je operacija odlično uspela, če tudi bi bil bolnik drugačnega mnenja.

Za vse daje jasen odgovor italijanski narod, od katerega ne smemo zahtevati onega, kar že sam daje iz proste volje, to je svojo disciplino, svoje razumevanje in svojega duha požrtvovalnosti.

Sedanja vojna je za Italijo posvečena vojna

Velik narod, kakor je italijanski, ni mogel oklevati v tej orjaški borbi, ki bo spremenila svet

Italijanski narod si je popolnoma svest te vojne. To ni samo potrebna vojna, marveč je vojna, ki jo proglašam za posvečeno in kateri se nismo mogli na noben način ogniti. Naš položaj nam nalaga vedno tole izbiro: ali gremo z enimi, kadar se hoče rešiti vprašanje naših celinskih meja, ali z drugimi, kadar se hoče rešiti vprašanje naših pomorskih meja. **Velik narod kakor je italijanski, ne more oklevati in mi smo ponosni, da sodelujemo v tej orjaški borbi, ki je določena, da izpremeni svet v zemljepisnem, političnem in duhovnem pogledu.**

Napovedi za bodočnost ne ljubim. V ostalem je govorjenje o mirovnih namenih brez pomena. Pustimo to besedičenje našim neprijateljem. Lahko samo omenimo, da oni varčujejo s točkami: od štirinajstih točk imamo samo še štiri. To je že nekaj. Toda zadnje izkustvo nas mora poučiti.

Mislim, da jih je malo med nami, ki niso šli gledat Wilsona, ki je prispel v Evropo. Zdelo se je, da prihaja Mesija. Imenovali so ga celo za rimskega meščana. Potem je ta mož odšel v Ameriko. Ni hotel več sodelovati v onem Društvu narodov, ki ga je sam ustanovil. Ni hotel več maševati v onih svetiščih, ki jih je sam zgradil, in to je bila morda najbolj inteligentna poteza njegovega življenja. Končno se je nekega dne izvedelo, da je bil sprejet v okrevalno kliniko za živčne bolezni. To je puritanski izraz, da ne rečemo, kakor navadno pravimo preprosti ljudje, v norišnico.

Tudi cilji v tem razširjevanju vojne, cilji teritorialnega in političnega značaja, so izgubili nekoliko na svoji važnosti. **Sedaj gre za večne vrednote. Gre za biti ali nebiti. Danes je v resnici v teku silovita borba med dvema svetovoma. Nikoli ni zgodovina človeštva videla sličnega prizora, kakor je ta, v katerem smo mi med velikimi soudeleženci.**

Naloga trenutka je: Bojevati se!

Naloga trenutka je edino tale: bojevati se! Bojevati se, skupno z našimi zavezniki, bojevati se ramo ob rami z Nemčijo. Tovarištvo med nami in Nemci postaja vsak dan globlje, postaja način skupnega življenja. Smo dovolj sorodni in dovolj različni, da se razumemo, da se vzajemno spoštujemo, da zlijemo v eno vse naše sile, ko je stvar enotna. Ne smejo se več delati razlike, saj jih tudi naši sovražniki ne delajo. Oni hočejo uničiti fašizem in pod to besedo razumejo vse gibanje evropske mladine, razumejo narodni socializem, razumejo naš Fašizem, razumejo falangizem, razumejo države in narode, ki so se osvobodili ideologij »nesmrtnih« načel.

Nihče si ne dela utvare o tem, kaj bi bila »Pax Britannica«. »Pax Britannica« bi bila s sto pomnoženi Versailles. Britanci se vojskujejo z enim samim namenom. **Hočejo potlačiti svet v položaj, v kakršnem je danes Indija. Hočejo, da vse človeštvo dela, da bi dalo sto let mirnega življenja Britancem. Hočejo svet sužnjev, da zajamčijo angleškemu narodu njegovih pet vsakodnevnih prebav.**

Zdaj tovariši, se je treba bojevati za žive, treba se je bojevati za bodočnost, toda tudi za mrtve. Treba se je bojevati, da bi žrtev naših mrtvih ne bila zaman. Da bi ne bila zaman žrtev onih, ki so padli v skvadrih, onih, ki so padli v etiopski vojni, v španski vojni in v sedanji vojni. Štiri in trideset tisoč fašistov, med katerimi je tisočpetsto starešin! Oni, ti mrtvi nam zapovedujejo z ukazujočim glasom, boriti se vse do zmage. Mi se pokorimo!«

Zbornica tolmači misli in voljo vsega naroda

Soglasno in z vzklikom sprejeto dnevno povelje — Hvaležna misel padlim — Pozdrav junakom na frontah

Nadvse goreče ovacije so pozdravile konec Ducejevega govora. Skupščina je dolgo vzklikala: Duce! Duce!

Duce je stopil s tribune, nacionalni svetniki so zapustili svoje klopi in se zbrali v polkrogu pred vladnimi sedeži, vzklikajoč strastno v izraz svoje udanosti Duceju. Zapeli so himno »Giovinezza«.

Takoj po Ducejevem govoru je bilo izglasovano z vzklikom naslednje dnevno povelje, ki so ga predložili nacionalni svetnik Del Croix, predsednik združenja vojnih invalidov ter nacionalni svetniki, imetnik zlate kolajne Paolucci, Rizze Di Grado, Rossi Amilcare Lunelli ter nacionalni svetniki, očetje padlih v vojni, Cobolli Gigli, Ferretti di Caste! Ferretto, Assinari di San Marzano in Lojacono ter nacionalni svetnik Ezio Garibaldi.

»Zbornica fašijev in korporacij, ko je slišala visoko in odločno Ducejevo besedo v odgovor na drzne laži in grožnje sovražnika, dviga svojo ponosno in hvaležno misel junakom, padlim na vseh frontah za obrambo in veličino Domovine. Pozdravlja hrabre vojake Italije, slavna mesta in neugnano prebivalstvo ki je bilo cilj morilskega in uničevalnega nasilja sovražnika. Zopet potrjuje odločno voljo italijanskega naroda po odporu in borbi v neporušljivi veri v zmago. (Izredno živahne in dolge ovacije!)«

Nacionalni svetnik Paolucci je takole objasnil dnevno povelje:

»Tovariši! Dnevno povelje, ki so ga z menoj tovariši predložili in ki vam ga je predsednik prečital, gotovo ustreza v svoji kratkoči soglasnemu čustvu vseh in gotovo ne bi potrebovalo pojasnjevanja po čudovitem govoru, ki smo ga poslušali z ganjenostjo in ponosom in v katerem se kažejo v svoji kruti stvarnosti dejstva, katerih smo bili priča in katerih smo se udeležili. Vendar je potrebno, da se v tej zbornici iz ust najskromnejšega med vami in s kratkimi besedami **znova potrdi naša neukrotljiva volja po borbi do zmage. Italijanski narod je dobro premeril prepad, v katerega bi padel, če bi opustil v svoji odporni sili. Naše življenje in življenje naših sinov bi postalo beda, ki je ni mogoče označiti. Narod ve, da bo borba dolga, huda in težka, da bo zahtevala žrtve, trpljenje in bolečino, ve pa tudi za kaj gre: Ne za srečo ljudi, temveč za življenje celih generacij.**

Predolgo smo bili varani in zasmehovani od tistih, ki se nam z ene strani prilizujejo, z druge pa nam grozijo, kažoč nam pot nečasti in podlosti. Fašizem se je rodil iz krivic, ko so žrtve doživeto razočaranje in dotrpljena bridkost dvignile naša srca. Ne, mi se ne bomo nikoli uklonili! (Izredno živahno dolgo odobravanje).

Sovražnik lahko uniči naša mesta, bogata zgodovinsko in umetniško, lahko ubija neoboroženo prebivalstvo in lahko doseže po tolikih porazih kakšen krajevni uspeh, toda našel nas bo vse zedinjene kakor enega moža, pripravljene preliti do zadnje kaplje našo kri. (Dolgo odobravanje).

Brez dvoma je, da bo z zmago nagrajen, kdor si jo bo zaslužil. **Brez dvoma je, da si bomo znali zmago zaslužiti. Mi bomo ostali trdni, strnjeni, četverokotni in se bomo žilavo borili. Naš dan bo prišel. Vzvišena podoba Italije, podoba etične borbe vstajenja, Piave in Vittoria Veneta, Italije sankcij, Italije mučenikov in junakov, ki živijo v naših srcih. Njen veliki materinski glas nas navdušuje in mi ga slišimo v globini, ko kliče in zbira vse neskončne energije našega ljudstva. Naj sovražnik to ve in naj si ne dela utvar. Mi smo na nogah, vsi smo na nogah za veličino in slavo domovine.** (Izredno živahno in dolgo odobravanje).

Predsednik naznani, da je dnevno povelje sprejeto z vzklikom in odredi pozdrav Duceju. Zbornica intonira zopet himno Giovinezzo. Duce zapusti dvorano med vedno bolj gorečimi ovacijami in neprestanimi vzkliki: Duce! Duce!

Zborovanje se je zaključilo ob 12.30.

Lepa vojaška svečanost v Španiji

Saragosa, 2. dec. s. Na vojaški akademiji v Saragosi je bila davi svečana in resnobna prireditev. Franco je osebno izročil akademiji staroslavno zastavo. Ob spremstvu ministra in podtajnika v vojnem ministrstvu, šefa glavnega stana, generala Garcie Valinia in šefov vojaške in civilne hiše je Franco malo pred poldnevom prispel v Saragosso, kjer so ga sprejeli zastopniki oblasti in množica ljudstva, ki je prirejala Francu navdušene manifestacije do akademije, kjer ga je ob vhodu sprejel general 5. leg'je Monterio, generalni direktor akademije z vsem profesorskim zborom ter mnogo visokih oficirjev.

Ko je pregledal bataljone kadetov, je Franco stopil na predsedniški oder. Direktor akademije je spregovoril zanešene besede in podčrtal izredni pomen izročitve slavne zastave po Francu Samem. Potem je bila svečana maša. Ob zaključku je direktor akademije prečital besedilo prisege na zastavo. Franco je nato izročil zastavo direktorju akademije, bataljoni kadetov pa so defilirali pred zastavo. Ob zaključku je general Franco spregovoril ob navdušenem odobravanju kadetov in navzočih oficirjev.

Močne, jasne in odkrite besede

Včeraj so tudi Ljubljančani poslušali Mussolinijeve besede, namenjene italijanskemu narodu. Mussolinijev govor sicer ni bil v naprej napovedan, toda oddajala ga je tudi ljubljanska radijska postaja in meščanom so ga prednašali zvočniki. Tako smo lahko bili tudi mi nepo redne priče velike zgodovinske ure, ko je Duce s svojo znano mojstrsko besedo jasno, mirno in odločno povedal italijanskemu narodu — in vsemu svetu — vso resnico o vojni.

Govor je odkril dve veliki vrlini istočasno: Mussolinijevega močnega, jeklenega duha in prav tako močnega borbenega, odpornega in požrtvovalnega duha italijanskega naroda v orožju. Mussolini je govoril tako, kakor zna le on govoriti: govoril je z mladeniškim ognjem, govoril jasno in odkrito, kakor so mu to narekovale same besede resnice, ki jih je spregovoril. Iz njegovih ust so prihajale besede, kakor da bi bile izklesane v logiki, ki vse podira, kar je laž, zavijanje ali slepomišenje. Natrosil je v zgrajenem redu vse one resnice, ki jih je zaradi sovražnih laži postavil kot na protje onemu drugemu, sovražnemu svetu. Z njimi je samozavestno in kakor te odgovarja italijanskemu duhu, prikazal ne le italijansko poslanstvo v tem zgodovinskem trenutku, temveč tudi sveto pravico Italije do boljše bodočnosti, njeno novo zgodovinsko poslanstvo v družbi vseh mladih sil Evrope proti temnim silam preteklosti, ki se zbirajo v sovražnem taboru.

V svoji veliki resnicoljubnosti, ki je ena največjih njegovih vrlin, je Mussolini samo poosebljenje vsega italijanskega naroda, ki prav tako ljubi resnico in ki mu nič ni bolj odvratno od nestvarnega zavijanja dejstev. Zato je Mussolini pobijal vse sovražne laži o Italiji s številkami v rokah, s številkami, ki prenesejo sleherno kritiko, ki vzdrže sleherno analizo. Tako je z nekaj krepkimi in močnimi udarci razbil vse sovražne utvare, vse gradove, ki jih je sovražnik zidal v oblake glede italijanskega naroda. Iskre, ki so se iskrile izpod teh udarcev, so bile tako svetle, da so morale razsvetliti vse temne kotičke, kamor bi se še upala zateči — laž.

In tako je Duce z nekaj krepkimi zamahi porušil vse, kar je sovražnik morda leta gradil na svoji laži o Italiji. Predvsem je svetu povedal resnico o italijanskem narodu in povedal jo je tako iz srca temu narodu, da ne more biti danes nikjer na svetu nobenega dvoma glede položaja italijanskega naroda v tej vojni? Italijanski narod se junaško bori in boril se bo tem bolj junaško in tem večje bodo njegova borbena odpornost, njegova požrtvovalnost in njegova vera v končni uspeh, kolikor silovitejše zapreke bi ga na poti do zmage še čakale. Njegova vera v zmago pravične stvari, za katero se italijanski narod danes bori, je neomajna. Noben terorizem in nobeno barbarstvo ne more streti teh visokih vrlin italijanskega naroda, ki je prav pod Fašizmom in pod Ducejevim modrim vodstvom dokazal, kolikšnih čudovitih življenjskih sil vir je v njem.

Razlika med Churchillovim sramotilnim in zaničevalnim govorom in med Mussolinijevo jasno, do skrajnosti stvarno besedo, mirno besedo samozavestnega naroda, je kakor med nočjo in dnevom. Mussolini ni svojemu narodu prav nič prikril od vojne resnice, Churchill pa je svojega obogatil le z novo utvaro: utvaro o lahkem stretju italijanskega odpora, o zlomu italijanske morale, o razbitju kot kremen trdne italijanske notranje fronte.

Bilo bi nespametno misliti, da bo narod, ki se zaveda svojega velikega zgodovinskega poslanstva v preteklosti, sedanjosti in bodočnosti, na takšna izzivanja odgovoril drugače kakor s še večjo notranjo strnjenostjo, s še večjo povezanostjo in še večjo borbenostjo. Kdor o tem še ni bil prepričan, ga je prepričala izklesana, jasna in odločna Mussolinijeva beseda, ki je bila beseda pravega in resničnega ter največjega sina tega naroda, ki ni nikdar kaj drugega povedal, kadar koli je govoril, kot samo to, kar je sam italijanski narod hotel da izpove v njegovem imenu. V tem je ona velika povezanost Mussolinija z narodom in naroda z Mussolinijem ter s tem fašizma in naroda, ki je sovražnik — zlasti ne tako dedno obremenjeni sovražnik, kakršni so Angleži — ne bo mogel nikdar doumeti.

Uspehi nemških lovskih letal

Berlin, 2. dec. s. Angleži so izgubili 1. decembra, kakor je bilo že objavljeno, nad francosko obalo 7 letal. Poudariti je treba, da je od sestreljenih letal 5 najmodernejšega tipa Beaufighter. Iz vojaškega vira se doznava, da so 1. decembra dopoldne nemški lovci, tipa Fock-Wulf prestregli nad Biskajskim zalivom skupino letal Beaufighter in jih prisilili k borbi. V nekaj minutah sta dve nasprotni letali strmoglavili v morje, dočim je tretje letalo skušalo pobegniti, toda izredno brzi Fock-Wulfi so ga takoj dosegli in ga nekaj minut nato zrušili. Okrog 15. ure sta bila dva nadaljnja Beaufighterja žrtev nemških lovcev zapadno od Bresta.

Porazi Čangkajškovih čet

Nanking, 3. dec. s. Čete kitajskega narodnega odpora so prizadele Čangkajškovi vojski v teku zadnjih operacij v Anhueju hude izgube na ljudeh in na vojnem materialu. V vzhodnem Šantungu so japonske čete obkolile 10.000 komunistov in čungkinških vojakov. Prizadele so jim hude izgube ter ujele mnogo nasprotnikov. Drugi japonski oddelki so izvršili važne akcije vzdolž železnice Kanton-Hankou, ter so tudi tu sovražniku prizadele znatno škodo.

Stavbna nesreča na Portugalskem

Lizbona, 3. dec. s. V stolnici sv. Petra v Guinaresu se je zrušil hodnik pod težo nekoliko stotin siromašnih ljudi, ki so čakali na miloščino. Pri tem je našlo smrt 10 oseb, 50 pa jih je bilo ranjenih.

Potres v Španiji

Madrid, 3. dec. s. Potres srednje sile so ugotovili danes v vsej pokrajini Alicante; zlasti močan sunek se je občutil v Minivaru in v Elli. Javljene so poškodbe nekaterih poslopij, človeških žrtev pa ni bilo, dasi je potres hudo preplašil ljudi.

Zahvala in zvestoba Črnih srajc in naroda

Poslanica direktorija Stranke, prečitana na seji, katere so se udeležili Zvezni tajniki iz vse države

Rim, 2. dec. s. Direktorij stranke je imel v palači Venezia pod predsedstvom Duceja sejo, ki je trajala od 17. do 18. Ko so se polegle aklamacije, s katerimi so člani direktorija pozdravili Duceja ob vstopu v dvorano, je tajnik Stranke prečital naslednjo poslanico:

»Duce! Zvezni tajniki vse Italije, zbrani na sestanku v Liktorskem domu, ki so poslušali Vašo visoko besedo, **Vam v imenu vseh Črnih srajc izrekajo svojo zahvalo in ponavljajo svojo zvestobo.** Italijanski narod, ki živi že nad 20 let v junaški brazdi Vaše ideje, z največjim navdušenjem, ki ga je dvignilo na dostojno mesto v svetu, Vam zagotavlja, **da odmeva ta zgodovinska ura Domovine v vseh srcih in vseh žilah ter da se istoveti z Vašo gotovostjo. Okrog Vas se prepričan in zvest zbira narod, ki v Vas veruje, ker ve, da ga vodite z umom in srcem po poti časti in veličine.**

Stranka, srce italijanskega naroda, posvečuje to resnico s krvjo tisočev in tisočev padlih, potrjuje vam svojo udanost in izkazuje Vam svojo ljubezen s tem, da je dala Domovini v orožju življenje Fašistov, ki ga vi oblikujete tako, da je krepostno in edino vredno, da ga živimo. Proti glumaškemu brbljanju onega, ki goji sramotno utvaro, da je mogoče uničiti Italijo, **je ves naš narod pripravljen na sleherno odpoved in na sleherno žrtev, trdno uverjen v svojem sklepu, da se bori do svoje zmage.**

To Duce, Vam preko zveznih tajnikov izpovedujejo Črne srajce Italije. Po njih govori narod, narod vojnih junakov, narod mest in vasic, govori Vam in Vas prosi, da bi Vam smel spet in spet reči, da se italijanski narod v Vas in preko Vas smatra za činitelje zgodovine.«

Po prečitanju poslanice so vsi navzoči priredili nove manifestacije Duceju. Minister Vidussoni je nato podal obsežno poročilo o delovanju narodne fašistične stranke v zadnjih mesecih, ki bo ob svojem času objavljena. Po poročilu je spregovoril Mussolini.

Vladar sprejel generala Garibaldija

Rim, 2. dec. s Nj. Vel. Kralj in Cesar je sprejel v avdienci generala Ezia Garibaldija, predsednika izvršne komisije za spominsko okostnico na Gianicolu. General je predstavil vzvišenemu Vladarju nekatere člane komisije. Poklonil je Nj. Vel. Kralju in Cesarju prvi odtis kataloga za Rim padlih borcev v letih 1849 do 1870, ki se začenja z Giusseppom Garibaldijem leta 1849, in ki je bil v zadnjem času dopolnjen po skrbnih raziskovanjih z obširno dokumentacijo. Vzvišeni Vladar je z veseljem sprejel darilo in izrazil generalu Garibaldiju in članom komisije svoje visoko zadovoljstvo.

Silen vtis Ducejevih izvajanj na inozemstvo

Berlinska sodba: Govor je bil grandiozen! — Govor je blamiral vso anglosaško propagando

Berlin, 2. dec. s. Na današnji konferenci inozemskih novinarjev v zunanjem ministrstvu je bil prečitan dolg izvleček Ducejevega govora. Šef tiskovnega urada zunanjega ministrstva, opolnomočeni minister Schmidt, je pred čitanjem tega izvlečka dejal: Prvi in neposredni vtis govora bi se dal zelo enostavno izraziti s temile besedami: **Govor je grandiozen!**

Tekom popoldneva so na pristojnem mestu izjavili tole: Tudi to pot so bile Ducejeve besede jasne, točne in dokončne in bi bile vse razlage odveč. Vsak stavek, vsak njegov izraz in vsaka beseda, so tako prepričevalno zgovorni, da ne potrebujejo komentarjev. Vsi, prijatelji in sovražniki so lahko občutili tudi najbolj skrite odtenke, kakor tudi pomen nekaterih ironičnih mest in sarkazmov. Odgovor Churchillu bi ne mogel biti bolj uničujoč; lahko rečemo, da je bil tak, kakršnega je britanski minister zaslužil. Frenetično odobravanje, s katerim so združene zakonodajne komisije Zbornice fašijev in korporacij, sprejele Ducejev govor, so hotele poudariti čustva, ki prevevajo ves italijanski narod, zlasti pa trdni sklep za borbo do končne zmage, ki ne bo mogla izostati.

Poslednje izdaje večernih listov objavljajo govor pod celostranskimi naslovi, poudarjajoč glavna njegova mesta, zlasti odgovor Churchillu. Opozarjajo tudi na to, kar je Duce izjavil glede vojne z boljševiško Rusijo in glede vojne v Franciji. Sarkastične ugotovitve glede »junaške« epizode pri Toulonu pa enkrat za vselej spravljajo s sveta smešne trditve anglosaške propagande.

»Nazional-Zeitung« piše v tej zvezi: Bil je zares zabaven prizor, ki so ga nudili te dni Francozi, Anglosasi in celo Švicarji, ki so hoteli v samopotopitvi francoskih edinic v toulonskih vodah videti nekako »junaško tragedijo«. Kar se tiče Francije, je točno in jasno, da smo priče novi samoutvari, poslednji v verigi utvar, ki je obeleževala postopanje francoskega naroda in njegovih voditeljev in ki je prispevala k temu, da je bil francoski narod pognan v moralni prepad, v katerem se je sedaj znašel.

Občudovanje v Zagrebu

Zagreb, 2. dec. s. Veliki Ducejev govor je napravil globok vtis v političnih in diplomatskih krogih v Zagrebu, kakor tudi v širokih množicah. Smatrajo ga ne le za ponosen odgovor zverinskim napadom britanskega letalstva na italijanska mesta in Churchillovim izpadom proti sami Mussolinijevi osebi, temveč tudi za nadvse slovesno potrdilo neugnanega odpornega duha italijanskega naroda. Govor je bil iskren, jasen in poln vere, tako da ne bi mogle biti nikjer na svetu glave, ki bi mislile, da so v tem pogledu mogoča kaka dvoumna tolmačenja.

Tako tolmačijo Ducejeve besede v zagrebških vladnih krogih. Listi so v svojih izrednih popoldanskih izdajah objavili govor v dolgem izvlečku agencije Stefani na prvih straneh z Ducejevimi slikami in pod velikimi naslovi. Spričo pozne ure niso še objavili komentarjev.

Budimpešta: Duce je odgovoril z rimsko močjo

Budimpešta, 2. nov. s. Ducejev govor je bil takoj razširjen po vsej Madžarski. Popoldanski listi so ga objavili na prvih straneh pod ogromnimi naslovi, poudarjajoč v mastnem tisku vsa pomembnejša mesta. Oficiozni list »Budapesti Ertesito« opozarja zlasti na izredni pomen Ducejevih izjav v sedanjem trenutku, kajti njih vsebina je popolnoma porušila grad laži, ki ga je zgradila britanska propaganda. Italijanski narod je danes bolj ko kdaj koli doslej strnjen proti sovražniku, čigar barbarski nagoni se izlivajo na neoboroženo prebivalstvo in na spomenike tisočletne rimske civilizacije. Ducejeve besede izražajo v jasni in točni obliki neugnano voljo vsega italijanskega naroda, da nadaljuje to vojno do končne zmage.

Beseda Rima, piše list »Magyar Orszag«, bo prav gotovo vzbudila v vsem svetu največje zanimanje. Duce, največji Italijan naših dni, je odgovoril na nekvalificirani izpad britanskega premiera z rimsko močjo in plemenitostjo jezika, ki nima primere. V luči Ducejevih izjav, ki jih prevevata moška moč in moška iskrenost, je jasno, da se bo italijanski narod, ki je dal že nešteto dokazov o lastni moči in hrabrosti, še nadalje boril v vedri disciplini in z železno voljo. Madžarski narod, zaključuje list, je ponosen, da je povezan z italijanskim narodom in da se lahko bori za uresničenje novega evropskega reda, kakršnega hočeta Duce in Hitler.

Sofija: Govor izredne zgodovinske važnosti

Sofija, 2. dec. s. Zabeležijo se lahko že prvi odmevi Ducejevega govora v političnih in novinarskih krogih Sofije. Prvi list, ki je objavil v dolgem izvlečku agencije Stefani Ducejev govor, je bil oficiozni večerni list »Večer«, ki je govoru dal velik naslov čez vso prvo stran in ga opremil z naslednjim komentarjem:

»Vodja fašistične Italije je imel govor izredne zgodovinske važnosti. Govoril je odkrito in z največjo odločnostjo, v slogu vojaka. Italija, se je vedno trdovratno borila za svoje ideale, bo tudi to pot dosegla zaloščenje in uresničenje svojih svetih pravic. V Mussolinijevi besedi, se je odražala misel vsega italijanskega naroda. Ducejev govor je krepak odgovor Churchillovemu malenkostnemu blebetanju. Italija, ki je s svojimi zavezniki v trojnem paktu in protikominternskem paktu združena v borbi na življenje in smrt, doprinaša pomemben delež k uresničenju in nastopu nove dobe mednarodne pravičnosti. Nobena sila na svetu in noben dogodek ne bodo mogli Italijo odvrniti od izbrane poti. Italijanski narod koraka tudi sedaj, kakor že doslej, z nezlomljivim pogumom na poti k uresničenju svojega velikega zgodovinskega poslanstva: Dokončne zmage proti anglosaški plutokraciji in boljševizmu.«

V nekem drugem članku piše isti oficiozni organ med drugim: »Duh itilijanskega naroda je vedno zelo visok. Churchill, ki danes grozi, je oni isti čarovnik, ki se je pred vstopom Italije v vojno obrnil na italijanski narod z mamili sirene. Barbarsko bombardiranje italijanskih mest dokazuje, da Angleži niso doumeli odporne, borbene in požrtvovalne sposobnosti Italijanov. Borba, grožnje in težave vseh vrst lahko samo utrdijo borbeno voljo italijanskega naroda. Italija je danes duhovno in vojaško močnejša ko kdajkoli poprej.«

Vtis v Bukarešti

Bukarešta, 2. dec. s. Ducejev govor so nocoj po popolnem besedilu agencije Stefani prečitali v vseh rumunskih radijskih postajah in objavili so ga tudi večerni listi. Pod velikimi naslovi in z mastnimi poudarki so govor označili kot »velik govor«, poudarjajoč v njegovi objavi in s podnaslovi vse, kar je Italija storila v 30 mesecih vojne, opozarjajoč zlasti na odločnost Mussolinijevega odgovora Churchillu. Pripomniti je še treba, da je bilo zanimanje za ta govor tako veliko, da je veliki dnevnik »Ordinea« nalašč pripravil še tretjo izdajo, v kateri je na petih kolonah objavil dolg izvleček govora. List »Actiuna« pa je prvo stran svoje poslednje izdaje prav tako posvetil Ducejevemu govoru, ki ga je objavil pod naslovom čez celo stran.

Nepopisen vtis v Atenah

Atene, 2. dec. s. Napoved Ducejevega govora, čeprav je prišla nepričakovano, se je bliskovito razširila po vsej prestolnici. Atenska radijska postaja je takoj vzpostavila zvezo z Rimom in vsi Italijani ter tudi mnogi Grki, ki razumejo italijanski jezik, so govor poslušali. Močna Ducejeva beseda je vzbudila pri vseh naših rojakih čustva ponosa, ginjenosti in vzhičenosti. Jasnost, s katero je šef fašistične Italije obrazložil najpomembnejše dogodke te vojne, iskrenost, s katero je navedel škodo ob priliki sovražnih barbarskih bombardiranj, mirnost, s katero je obravnaval največja sodobna vprašanja, predvsem pa ostra lekcija, ki jo je dal Angležem in njihovemu prvemu ministru Churchillu, so vzbudili vtis, ki ga ni mogoče popisati in ki je neizbrisen. Soglasno poudarjajo, da je bil to eden izmed največjih Mussolinijevih govorov. Ducejev govor je sproti vedno bolj galvaniziral srca rojakov in še bolj utrdil krepko vero vseh Italijanov, ki žive in delujejo v Grčiji v sigurno in popolno zmago.

Oddelki Italijanski vojske v Rusiji prihajajo v sprednjo postojanko, da ustavijo sovjetski približevalni poskus

Težke sovjetske izgube

Na novo uničenih 166 sovražnih tankov — V 10 dneh so Sovjeti izgubili 309 letal

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 3. dec. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na Kavkazu so narasle vode in neprehodne poti močno ovirale bojne operacije. Kljub temu so bili na nekaj točkah krajevni boji z močno napadajočim sovražnikom, pri čemer so Sovjeti utrpeli velike izgube. Močne sovražne sile severno od Tereka so bile v protinapadu odbite. Pri tem je bil en sovražni konjeniški polk razbit, zajetih pa mnogo ujetnikov in plena. Bojna letala so zasledovala bežečega sovražnika in uničila mnogo težkega materiala in vozil.

V Kalmiški stepi so nemški motorizirani oddelki z nepričakovanim, daleč segajočim prodorom povzročili motnje v zalednih zvezah sovražnika in so uničili več kolon.

Tudi včeraj so se v ozemlju Volge in Dona novi napadi močnih sovražnih pehotnih in oklopnih oddelkov razbili ob žilavem odporu nemških in rumunskih čet. V sodelovanju z močnimi rumunskimi in nemškimi letalskimi silami je utrpel sovražnik velike in krvave izgube. Samo med Volgo in Donom je bilo uničenih 60 sovražnih oklopnih vozil.

V odseku Kalinina in Ilmenskega jezera so oddelki vojske in letalstva vodili nadaljnje težke boje, pri čemer so odbili vse sovražne napade, deloma v protinapadih. 106 sovražnih oklopnih vozil je bilo tukaj uničenih.

V frontnem odseku ob Severnem ledenem morju so bila v letalskih napadih razbita zbirališča sovražne vojske. Pristanišče in mesto Murmansk in Kola so bila predmet težkih letalskih napadov.

V času od 11. do 30. novembra je bilo uničenih 309 sovjetskih letal, in sicer 220 v letalskih bojih, 71 od protiletalskega topništva, 15 od oddelkov vojske, ostala pa na tleh. V istem času smo na vzhodni fronti izgubili 83 lastnih letal.

V zapadni Cirenaiki je prizadejalo letalstvo sovražniku zopet velike izgube na oklopnih, izvidniških vozilih in oskrbovalnih vozilih. Pristaniške naprave Tobruka so bile v pretekli noči cilj močnega letalskega napada.

Pri krajevnih bojih v Tunisu smo zajeli 200 ujetnikov, 34 sovražnih oklopnih vozil in 6 oklopnih izvidniških vozil je bilo uničenih. Sovražna oskrbovalna pristanišča v francoski severni Afriki so bila predmet stalnih napadov iz zraka, pri čemer so bila povzročena velika uničenja.

Nemška podmornica je v zapadnem Sredozemlju z dvema torpednima zadetkoma potopila britansko križarko razreda »London«. Pred obalo Alžira je bil z bombami zadet angleški rušilec, ki ga je posadka nato zapustila. Neka stražna ladja je bila potopljena.

Britanski bombniki so v noči na 3. decembra izvedli napade nad zapadno Nemčijo. Na področju Rena in Maina je bila v nekaj krajih povzročena manjša škoda na zgradbah. Pet sovražnih letal je bilo sestreljenih.

Nemška lovska letala so na ozemlju ob južno vzhodni angleški obali podnevi napadla železniške cilje in zbirališča vojske.

Nadaljnje sovjetske izgube

Berlin, 2. dec. s. Kakor se doznava iz vojaškega vira, so se tudi 1. decembra nadaljevale hude borbe južnozapadno od Kalinina in v odseku Toropca. Nemški grenadirji in protitankovski oddelki so uničili 70 sovražnih tankov. Boljševiki so nadaljevali s svojimi napadi, izvedenimi z močnimi silami južnovzhodno od Ilmenskega jezera. Vsi sovražni sunki so bili odbiti s hudimi izgubami za nasprotnika. Uničenih je bilo 25 sovjetskih tankov.

Kakor nadalje obveščajo iz istega vojaškega vira, je bila za položaj na vzhodni fronti včeraj značilna sprememba temperature. Bilo je povprečno 10 pod ničlo, izvzemši kavkaško področje. Na Kavkazu so Nemci odbili nekaj sovjetskih krajevnih napadov. Med sunkom nemških tankov, severno od Tereka, so bili doseženi uspehi. Med Donom in Volgo so nemške in zavezniške čete izvedle več protinapadov in dosegle znatne uspehe.

Od 11. do 30. novembra je sovjetsko letalstvo izgubilo skupno 294 letal.

Potopljene velike prekooceanske ladje

Berlin, 2. dec. s. Vrhovno poveljništvo Oboroženih sil javlja, da so med trgovinskimi ladjami, ki so bile potopljene zadnje dni novembra, tudi naslednji parniki z vojnimi potrebščinami in živežem: angleški parnik »Olan Mactuarie« s 6471 tonami, družbe Olan Linee iz Glasgoa, parnik »Polydor« s 5922 tonami, ki je prej pripadal nizozemskemu trgovinskemu brodovju, ameriški trgovinski parnik »Alaskan« s 5364 tonami, pripadajoč plovbni družbi iz New Yorka, trgovinski parnik »Atalaja«, pripadajoč brazilskemu »Lloydu«, s 5555 tonami, poštni parnik «Tjiledette« iz Batavie pripadajoč plovbni črti Java—Kitajska—Japonska, s 5760 tonami. Ta parnik je lahko prevažal 87 potnikov v kabinah in 1662 potnikov v medkrovju. V mirnem času je parnik oskrboval promet med Batavio ter kitajskimi in japonskimi pristanišči. Dalje je bila potopljena ladja »Empire Glade« s 7050 tonami, zgrajena leta 1941, last »Blue Star Linee«. To ladjo je poškodovalo topništvo neke naše podmornice.

Duce sprejel poveljnika in posadko podmornice „Barbarigo“

Počaščeni so bili tudi v direktoriju Stranke

Rim, 2. dec. s. Duce je v navzočnosti šefa glavnega stana Kr. mornarice admirala Riccardija sprejel ladijskega kapitana, imetnika zlate kolajne Enza Grossija in posadko podmornice »Barbarigo«. Poveljnik Grossi je odredil posadki, v kateri ni bilo samo topničarja Carla Marchesellia, ki je padel ob svojem topu 1. oktobra, zadet od strojnice nekega sovražnega letala, pozdrav Duceju.

Duce je izrazil svoje veliko veselje, da lahko sprejme v sobi, v kateri sam dela za italijanski narod in za njegove Oboroženе sile, posadko »Barbariga«, ki je s potopitvijo dveh sovražnih oklopnic povezala slavo naše mornarice. Izrazil je prepričanje, da navzoči čutijo ponos, ko lahko rečejo: »Pripadam podmornici Barbarigo.« Svoje besede je zaključil s pripombo, da dejanja, ki jih je podmornica izvršila in ki jih še bo izvršila, vzbujajo pozornost za poveljnika slavne podmornice in vse njegovo moštvo, ne le pozornost, temveč simpatije in občudovanje vsega italijanskega naroda.

Vsi navzoči so navdušeno vzklikali Duceju, ki se je nato dolgo in prisrčno zadržal v razgovoru z vsakim članom posadke posebej.

Rim, 2. dec. s. V krožku oboroženih sil je nacionalni direktor Stranke proslavil danes posadko podmornice »Barbarigo« v navzočnosti tajnika in podtajnikov Stranke, admiralov Eksc. Balangole in Olive, v zastopstvu mornariškega ministrstva, generalnega podpoveljnika GILa, podtajnika GUFa in inspektorja stranke za bojevniški urad. Poveljnik Enzo Grossi je predstavil oficirje, podoficirje in mornarje podmornice imetniku zlate kolajne Vidussoniju, ki je naslovil na posadko besede žive simpatije in izrekel ponosno veselje Črnih srajc za junaško zadržanje v raznih vojnih akcijah. Med navdušenim vzklikanjem Duceju je nato minister Vidussoni objel poveljnika in izročil članom hrabre posadke darilo stranke kot znak hvaležnosti do onih, ki so fašistični mornarici zagotovili eno izmed najsijajnejših zmag.

V Madridu

Madrid, 3. dec. s. Ves španski tisk priobčuje najvažnejše odstavke Ducejevega govora ter naglaša zlasti neomajno odločitev Italije za nadaljevanje borbe do končne zmage ramo ob rami z Nemčijo in Japonsko. Veliko poudarka dajejo listi tudi poročilu o delovanju italijanskih Oboroženih sil, kar jasno dokazuje veliko važnost italijanske vojske kot pomembnega činitelja v sedanji vojni. Tudi Ducejeve odgovore na Churchillove grožnje so vestno zabeležili z dodatkom, da so Ducejeve besede gotovo jamstvo za nezlomljivo voljo Italije, doprinesti kakršne koli žrtve v boju zoper sovražnika. Ob koncu vsi članki soglasno izražajo občudovanje za moško odkritost Duceja in ugotavljajo, da se sovražni propagandi ne bo posrečilo omajati strnjene fronte italijanskega naroda.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

Italijanski in nemški narod sta nerazdružna

Churchillove grožnje Italijanom so prav tako brez uspeha, kakor so bile grožnje Nemcem — Evropa soglasno obsoja angleški barbarizem

Berlin, 2. dec. s. V zvezi s Churchillovimi grožnjami glede bombardiranja italijanskih mest opozarjajo v berlinskih krogih, da je enak pritisk fomuliral britanski prvi minister pred letom dni tudi glede nemškega naroda, ki ga je postavil pred alternativo: ali naj kapitulira ali pa naj se pusti bombardirati. »Ni moja naloga, je izjavil zastopnik zunanjega ministrstva, da bi dajal izjave v imenu Italije. Na splošno pa lahko rečem, da Churchill ni še doumel, da Os ne predstavlja vsote dveh narodov, temveč blok vzajemnih energij. Grožnje proti enemu izmed obeh narodov so grožnje proti drugemu izmed njiju. Uresničenja enega pa so uresničenja drugega. Kakor bi si Nemčije ne mogli predstavljati brez narodnega socializma, tako predstavlja italijanski narod z Mussolinijem nerazdeljivo enoto.

Vemo, da bo skušal Churchill brez obzirov uresničiti svoje grožnje. Tudi italijanski narod to ve. Borbe britanskega letalstva so uničile v mestih italijanskega polotoka velike in neprecenljive umetniške zaklade: čudeže, ki jih je italijanski genij ustvaril v stoletjih. Toda narod, kakršen je italijanski, se nikdar ne bo odrekel svoji časti. Na napade na svojo čast je italijanski narod vedno odgovoril z mobilizacijo odpornega duha in s povečanjem svojih energij.

Eden, ki je neposredni Churchillov sodelavec, ima v tem pogledu izkušnje, ki jih gotovo ni pozabil: Izkušnje s sankcijami. Sedaj skuša ponoviti, kar se mu je pred leti tako hrupno izjalovilo. Italijanski narod ve prav tako kakor nemški, da je lastnina čudovitih umetniških zakladov velika stvar, a ve tudi, da je še mnogo pomembnejše od ohranitve starih cerkva, čudovitih palač in kakršnega koli umetniškega premoženja ohraniti narodno čast in voljo naroda, ki sta v Fašizmu našla tako mogočen izraz. Angleži bodo morda uničili cerkve, palače in zaklade stare italijanske civilizacije, a nikdar ne bodo mogli ugasniti političnega plamena obnove, s katerim si je italijanski narod priboril svojo bodočnost. Tudi napadi britanskih bombnikov se bodo obrusili ob čutu časti italijanskega naroda.«

Madrid, 2. dec. s. »ABC« komentira Churchillov govor in piše:

V Berlinu pravijo, da je očitno Churchillova namera zlomiti Os, toda ta namera je že naprej obsojena na neuspeh. Italija ni vstopila v vojno šele po zlomu Francije in z upanjem, da si osvoji brez boja imperij, temveč vedoč, da ni plačila brez napora krvi in žrtev. Italija je vedela, da so bile njene čete v Abesiniji izolirane. Preko trpljenja in odrekanja bo italijanski narod dosegel narodno obnovo. Med tem zaupa svojemu šefu, kajti eno njegovo geslo pravi, da se Duce nikoli ne moti.

Monakovo, 2. dec. s. Rimski dopisnik lista »Völkischer Beobachter« poudarja, da je Churchill mislil in da še nadalje misli da vzlic dosedanjim razočaranjem, da je mogoče streti odpor obeh narodov Osi s terorističnimi napadi britanskega letalstva, a ne ve pri tem, da poskusi uničenja mest in spomenikov prastare civilizacije povzročajo le še večjo odločnost za dosego zmage. Mussolinijeva Italija se bori za svojo bodočnost proti Angliji, ki je pod krinko hlinjenega prijateljstva za italijanski narod pri vsaki priložnosti skušala samo ovirati njegov življenjski razvoj in napredek. Ako sedaj misli, da je mogoče streti odpor političnega tako zrelega naroda s terorističnimi napadi, pomeni to nedvomno žaltev italijanskega naroda, ki ji ni primere. Narodi in vlade Osi postavljajo nasproti temu britanskemu poskusu moč svojega orožja in svojih src.

Vedra hrabrost italijanskih mest

Budimpešta, 2. dec. s. Ves madžarski tisk žigosa z bičajočo ironijo Churchillov govor, ki v vsej očitnosti kaže omejeno angleško drznost, ki misli, da bo lahko vplivala na italijanski narod. Po prvih reakcijah, ki prihajajo iz Italije, piše »Magiarszag«, vidimo, kako je Churchillov govor zgrešil svoj namen. Italijanski narod je danes bolj kot kdaj discipliniran in strnjen in uverjen v zmago. Italijanska mesta, nad katerimi se znaša Churchillovo sovraštvo, se pripravljajo z vedro hrabrostjo na prenašanje sovražnih napadov. Italijanski narod se ne boji.

Brez dvoma se bo še pomnožilo število spomenikov italijanskega genija, porušenih od anglosaškega barbarstva. Ta Churchillova napoved, piše poluradni »Budapesti Ertesito« je nekvalificiran govor. Churchill je uporabljal prostaške zraze, ki lahko samo povzročijo največjo ogorčenost. Brutalne grožnje so brez pomena, kajti italijanski narod se ne pusti strahovati s prostaškimi besedami šefa angleške vlade. Nizkotni napadi na italijanska mesta samo lahko še povečajo sovraštvo italijanskega naroda do Anglosasov. Italijanski narod je že tolikokrat dokazal svojo disciplino, hrabrost in borbenega duha, da ni nobenega dvoma, da bo triumfiral nad vsemi sovražnimi napadi.

Cordel Hull se umika

Buenos Aires, 2. dec. s. Iz Washingtona poročajo, da je Cordel Hull na vprašanje nekaterih novinarjev demantiral, da bi bil izjavil, da pričakuje »eksplozivnih vesti iz Italije«. Pripomnil je, da ne razpolaga z informacijami o notranjem italijanskem položaju in da so severnoameriški listi očitno »šli nekoliko predaleč«.

Angleška motorna vozila, ki jih je italijansko letalstvo zažgalo v Severni Afriki

Pariške lekcije

Kaj je svetu pokazala tako zvana „francoska kriza“

Znani italijanski novinar Mario Appelius je v listu »Il Popolo d' Italia« objavil zanimiv članek o »pariških lekcijah«. V članku prikazuje nekaj zgodovinskih naukov, ki izhajajo za ves svet iz tako zvane »francoske krize« zadnjih let. Appelius piše o tem:

Duhovno, politično in državno obzorje, ki ga kaže Francija te dni, je takšno, kakršno je. Italijani se za sedaj vzdržujejo slehernega komentarja. Vsekakor pa je francoska slika polna naukov za vse narode brez izjeme. Ona nam namreč odkriva naslednje stvarnosti, ki bodo postale zahteve evropskega in azijskega življenja:

1. Nevarno je dopustiti židom, da se polaste politične, duhovne, državne, vojaške in gospodarske oblasti v nekem narodu. Židje, pa naj se še tako prikrivajo, ne morejo — že zaradi svojih podedovanih lastnosti — misliti in čutiti »narodno«. Narod, ki prepusti svoje vodstvo židom ali njihovim potomcem, pride slej ali prej do bridkega spoznanja, da to vodstvo ne deluje ali da deluje slabo, in to prav tedaj, ko bi ga država najbolj potrebovala.

2. Nujno je potrebno, da vsak narod izloči iz svoje sredine one temne sile, ki v podobi framasonstva, tujih bank ali raznobarvnih internacional predstavljajo tuja telesa v narodnem sestavu in praktično delujejo kot sredstva tuje oblasti in tujega razkrojevalnega vpliva.

3. Parlamentarni režimi z več strankami razbijajo narodno strnjenost in zavajajo državljane k individualnim pogledom na vprašanja in interese ter s tem jemljejo poedincu možnost kolektivne in enotne presoje narodnega interesa, ki je edina pravilna, ker se preko generacij in dob odraža v zgodovinski stalnosti države in rase.

4. Nevarna je za vsak narod anglosaška intriga, ki si nadeva krinko najbolj hinavskih in goljufivih videzov in zastruplja studence narodne in rasne energije ter mrtviči duhovne rezerve, ki naj bi v dneh nevarnosti pomagale narodom in državam, da vzdrže in se rešijo.

5. Anglosaška sebičnost ne more odkrito gledati v obraz niti prijateljem, niti sovražnikom, niti nevtralcem, niti zaveznikom. Način, kako se laj Angleži in Američani zasramujejo dostojanstvo in bol Francije, kaže vsem narodom, kakšno nesrečo predstavlja za narod, ako se znajde v kremljih rase, ki govori angleški jezik, in kolikšno zaupanje zaslužijo slepila, ki se jih poslužuje anglosaško hinavstvo, ko hoče zmešati pamet narodom in se norčevati iz njih.

6. Rasna homogenost je ena izmed največjih sil naroda. Nobena država ne more nekaznovano vsrkati v svoj etniški krog milijonov tujega elementa, ne da bi izgubila za toliko na kakovosti krvi kolikor pridobi na njeni količini.

7. Dvigati naslado, zgovornost in denar na oltarje pomeni prav toliko kakor podpisati menico o lastnem propadu. Menico izzibežno predloži v zapadlost zgodovina sama. Kult naslade nujno izmaliči one notranje prvine, ki nas vodijo k požrtvovalnosti in ki nam pomagajo lajšati bol. Zloraba zgovornosti pa jemlje besedam njih dejansko vsebino in spravi ob dober glas vpliv jezika v duhovnem razvoju naroda. Oboževanje denarja mrtviči značaj naroda, ruši notranjo trdnost družine, omadežuje ljubezen, spravi državo v nered in oslabi duhovne vrline, ki predstavljajo najvišje narodno premoženje.

8. Demagogija uničuje pri voditeljih spoštovanje do naroda, pri narodu pa spoštovanje do voditeljev.

9. Salonski boljševizem milijonarjev, intelektualcev in angliikanskih monsignorjev je nevarna oblika neumnosti, skozi katero se prerinejo v socialno in državno zgradbo narodov mikrobi boljševizma, ki polagoma popolnoma izsrkajo kri izvršni, zakonodajni, socialni in tradicionalni zgradbi države.

10. Vse internacionale so se izjalovile ob izkušnjah moderne zgodovine. Komunistična internacionala pa se je v praksi izkazala kot sredstvo, preko katerega skuša ruski imperializem ustvariti veliki moskovski imperij, ki bi bil v svojem bistvu carističnega značaja. Britanski parlamentarni internacionalizem se je izkazal kot sredstvo, s katerim skuša London uresničiti imperialni načrt, ki naj bi spremenil svet v »Commonwealth« (svetovno zajednico) sužnjev pod angleško upravo. Severnoameriški gospodarski internacionalizem pa se je izkazal kot sredstvo, s katerim skušajo veliki newyorški poslovni ljudje ponižati duhovno in moralno raven vseh narodov na raven Zedinjenih držav in spremeniti svet v eno samo tržišče v rokah severnoameriške finance.

11. V narodnem čustovanju in v ljubezni do lastne rase lahko najdejo narodi najvišje izvore svoje zgodovinske moči. Kronike modernega sveta dokazujejo, kako so se že ukoreninili skoro pri vseh narodih britanizem, amerikanizem in boljševizem. Brez reakcije Italije, Nemčije in Japonske bi se ves svet čez kakih 25 ali 40 let predal tem trem silam hegemonije, katerih svetovno gospodstvo bi pomenilo suženjstvo vseh ostalih narodov in zaton človeške civilizacije. Zato se morajo tudi veliki socialni problemi sleherne države reševati samo v narodnem okviru, kajti socialni mir in socialni napredek dejansko zanimajo samo državo, v kateri določeni narod prebiva in ki jo določeni narod tvori.

Vojna je mimo vsega tudi nauk za vse narode. Ona nam nuli vse polno duhovnih, političnih, gospodarskih in socialnih šolanj. Pariška lekcija je v pravem pomenu besede klasična. Že minila zgodovinska veličina Francije nam te nauke postavlja v le še bolj kategorični obliki.

Gospodarstvo

Najvišje cene za suhe gobe

Smatrajoč za potrebno, da se določijo najvišje prodajne cene za suhe jedilne gobe, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na svojo naredbo dne 9. maja 1941-XIX. št. 17 in svojo naredbo z dne 5. decembra 1941-XX. št. 175 izdal naslednjo naredbo o najvišjih cenah za suhe jedilne gobe, ki je objavljena v »Službenem listu« 2. t. m. in je stopila v veljavo na dan objave, ko so se razveljavile vse druge, njej nasprotujoče in z njo nezdružljive določbe.

Prodajna cena za suhe jedilne gobe je v prodaji na debelo 13.000 lir za 100 kg franko skladišče, brez mestne trošarine; v prodaji na drobno v Ljubljani pa 150 lir za kilogram, franko prodajalna, vštevši mestno trošarino. Prodajalci morajo v prodajalnicah na dobro vidnem mestu izvesiti odobrene cene v obliki cenika. Okrajni komisarji lahko določijo še nižje cene nego so gori določene, vsako zvišanje pa mora prej odobriti Visoki komisar.

Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo po postopku iz naredbe z dne 26. januarja 1942-XX. v denarju do 5000 lir ali z zaporom do dveh mesecev.

Gospodarske vesti

= **Novo italijansko-nemško podjetje v kemični stroki.** Nemški kemični koncern IG Farbenindustrie je skupaj z italijanskimi industrijci ustanovil družbo »Siprozolfi« (Società per Incremento Produzione Zolfi), ki ima namen pospešiti proizvodnjo žvepla v Italiji in sicer na podlagi nekega novega postopka. Z ustanovitvijo te družbe je nemška kemična industrija znova izpričala pripravljenost za tesno sodelovanje z italijansko kemično industrijo. Kakor je znano, obstoja med italijansko in nemško kemično industrijo že nekaj let uspešno sodelovanje, zlasti v izmenjavi izkušenj in produkcijskih postopkov.

= **Italijanski marmor za Nemčijo.** Te dni je bilo v Monakovem ponovno zasedanje italijanskih in nemških strokovnjakov iz industrije marmorja in kamna, in sicer v okviru sodelovanja med Fašistično konfederacijo industrijcev in nemško državno organizacijo industrije. Pri zasedanju so bila rešena tekoča vprašanja, ki se tičejo izvoza italijanskega marmorja in škriljevca. Izvoz v Nemčijo se ugodno razvija. Predstavniki italijanske industrije so dali zagotovilo, da bodo dobavili določen kontingent in bodo v kratkem tudi postavljene enotne cene za izvoz v Nemčijo.

= **Zaključek nemško-hrvatskih trgovinskih pogajanj.** Sredi novembra so se pričela v Zagrebu trgovinska pogajanja med Nemčijo in Hrvatsko, in sicer v okviru obeh vladnih odborov. Kakor poročajo iz Zagreba, so bila 30. novembra pogajanja zaključena. Na tem četrtem zasedanju nemško-hrvatskega gospodarskega odbora je prišlo do popolnega soglasja in do ureditve vseh aktualnih vprašanj blagovnega in plačilnega prometa. Obenem so bili določeni kontingenti za medsebojno blagovno izmenjavo v letu 1942.

= **Iz zadružnega registra.** Pri Kmetijski živinorejski zadrugi »Ekonom«, zadrugi z o. j. v Ljubljani je vpisano, da je zadruga po sklepu občnega zbora prešla v likvidacijo. Likvidatorji so dosedanji člani upravnega odbora. — Pri Splošnem kreditnem društvu v Ljubljani, zadrugi z o. j., je izbrisan član upravnega odbora Bruno Hugo Stare, vpisan za Vinko Zalaznik, trgovski poslovodja v Ljubljani, za sopodpisovanje je pooblaščena nameščenka zadruge Fedja Gundrum. — Pri Ljudski posojilnici, zadrugi z o. j. v Novem mestu je vpisan član upravnega odbora Matija Absec, ravnatelj kmetijske šole na Grmu.

= **Iz gorenjskega trgovinskega registra.** V novo ustanovljeni trgovinski register za Gorenjsko so bile med drugim vpisane naslednje tvrdke: Dr. Th & G. Böhme, kemična tvornica, Podgrad, izdelovanje pomožnih sredstev za tekstilno in usnjarsko industrijo (prokurist Reinhold Beitlich); Pavel Knaflič, tvornica usnja v Šmartnem pri Litiji; Predilnica za žimo Knific (lastnik Ciril Schiffrer v Kranju); Veletrgovina z vinom Anton Müller v Domžalah; »Idealtex«, Nyvlt & Simek, izdelovanje tekstilnega blaga in vate, Domžale; Elektrarna Ivan Česen, Brod pri Št. Vidu (prokurist inž. Ignacij Česen).

= **Hranilna vrednost beljakovin pri krompirju.** V splošnem ni znano, da vsebuje krompir poleg škroba tudi precej beljakovin. Tako ima na primer en kiogram krompirja prav toliko beljakovin kakor ena tretjina litra mleka. Pri tem je krompirjeva beljakovina zelo lahko prebavljiva. Pogosto pa se beljakovine krompirja ne izkoristijo za prehrano, ker je plast, ki vsebuje beljakovino takoj pod olupkom. Če se krompir v surovem stanju lupi, se odstrani vsa plast z beljakovinami. Zato je treba krompir kuhati neolupljen in šele ko je krompir skuhan naj se odstrani tenak olupek. Tako se ohrani plast, ki leži tik pod olupkom in ki vsebuje beljakovine. Ker je ta past zelo tanka, je treba tudi pri lupljenju kuhanega krompirja paziti, da se odstrani samo zunanji olupek. V Nemčiji velja celo predpisi, da se sme krompir v javnih in gostinskih obratih kuhati le neolupljen.

Ukrepi za preprečitev razširjanja stekline

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291, glede na zakon bivše kraljevine Jugoslavije z dne 14. junija 1928 o odvračanju in zatiranju živilskih kužnih bolezni, glede na pravilnik za izvrševanje tega zakona z dne 28. aprila 1931 št. 19.161/IV, glede na pravilnik bivšega bana dravske banovine o posesti psov in taksah nanje z dne 16. septembra 1936 št. 120 in po ugotovitvi, da je bilo nekaj primerov okužbe s steklino, ter smatrajoč za potrebno, da se odrede ukrepi, da bi se preprečilo razširjenje okužbe, odreja:

Člen 1. Lastniki psov morajo z vso skrbnostjo preprečevati možnost, da bi psi z ugrizom ali kakci koli drugače poškodovali osebe in živali. Zunaj stanovanj morajo zaradi tega biti psi na vrvici ali imeti primeren in čvrst nagobčnik. Kršitelji se kaznujejo po veljajočih določbah.

Člen 2. Klateče se pse in mačke je treba, če jih zaradi nedostatka primernih sredstev ni moči ujeti brez nevarnosti, pobiti, po potrebi s pomočjo organov javne sile, ki so v ta namen pooblaščeni uporabljati strelno orožje.

Člen 3. Ta naredba, s katero se razveljavijajo vse druge, njej nasprotujoče ali z njo ne združljive določbe, stopi v veljavo v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 27. novembra 1942-XXI.

Visoki komisar Emilio Grazioli

GLEDALIŠČE

DRAMA

Petek, 4. decembra: zaprto (generalka)
Sobota, 5. decembra: ob 14.: **Princeska in pastirček.** Miklavžev nastop. Mladinska predstava. Izven. Cene od 12 lir navzdol
Ob 17.: **Deseti brat.** Izven.

*

Miklavževanje v Drami. Kakor vsako leto, bo tudi letos prišel Miklavž s svojim spremstvom v dramsko gledališče. Obiskal bo tri mladinske predstave, in sicer: v soboto ob 14. uri Golievo pravljico »Princeska in pastirček«, v nedeljo ob 10. uri dopoldne »Sneguljčico« in v torek ob 14. uri »Peterčkove poslednje sanje«. Darovi za otroke morajo prispeti najkasneje do začetka vsakokratne predstavi k vratarju Drame (vhod z desne strani). Biti morajo opremljeni s točnim imenom in naslovom obdarovanca. Priporočamo za te predstave nakup vstopnic v predprodaji.

Drama pripravlja uprizoritev drame znanega italijanskega dramatika Rina Alessija: »Primer drja Hirna«. Delo je sodobno in obravnava dramo psihološkega značaja, v kateri igra psihoanaliza važno vlogo za razvoj dejanj. Delo ne bo zanimalo samo običajne gledališke publike, temveč tudi zdravnike-psihijatre, ker gre v drami za zanimiv primer iz zdravniškega življenja. V glavnih vlogah: Gregorin, Danilova, Skrbinšek in Jan. Režiser: prof. O. Šest.

OPERA

Petek, 4. decembra: ob 15.: **Slepa miš.** Izven
Sobota, 5. decembra: ob 16.: **Thais.** Premiera. Red Premierski

*

O. J. Dobelc: »Slepa miš«. Opereta v treh dejanjih. Osebe: Marička Majarončkova — Mlejnikova, Špelca — Poličeva, Moli — Barbičeva, županja — Škeletova, Matiček Mlinar — M. Sancin, Miha korenina — Zupan, mister Lister — Anžlovar, Tresorep — Pianecki, Robert — Marenk, župan — Sekula, Streniša — Jelnikar, Macafur — Rus. Dirigent in zborovodja: R. Simoniti, režiser in koreograf: ing. P. Golovin.

Premiera Massenetove opere »Thais« bo v soboto za red Premierski. Delo je zajeto po Anatol Franceovem romanu in je vsebinsko nenavadno zanimivo ter v primeri z veliko večino opernih libretov nadpovprečne vrednosti. Zgodba izpreobrnitve aleksandrinske hetere Thais, ki jo privede v naročje vere eremit Athanael, a pri tem zapade ljubezni do Thais, obsega sedem slik, ki se godijo: v puščavniški naselbini ob Nilu, v Aleksandriji in v naselbini puščavnic. Glavni partiji bosta pela Heybalova in Primožič. Zanimivost pri predstavi bo inscenacija, za katero je napravila načrte absolventka zagrebške slikarske akademije Alenka Gerlovičeva. Dirigent: Niko Štritof (ki je opero tudi prevedel), režiser: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf: ing. P. Golovin.

Obnovite naročnino!

Izpred vojnega sodišča

Vojaško vojno sodišče Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil Slovenija-Dalmazia, odsek Ljubljana, je izreklo naslednjo sodbo v stvari proti:

Brencetu Stanislavu, sinu Janeza in Ane Merkun, rojenemu v Ustju 3. maja 1920, nahajajočemu se v begstvu. Obtožen je bil:

a) prevratne združbe (čl. 4 Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941), ker je v nedoločenem času v Ljubljanski pokrajini sodeloval in še sodeluje v združbi, naperjeni za nasilni prevrat političnega, gospodarskega in družbenega reda v državi;

b) oboroženega krdela (čl. 16 Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941), ker je v zgoraj omenjenih krajevnih in časovnih okoliščinah sodeloval in še sodeluje pri oboroženem krdelu, ustanovljenem z namenom za izvrševanje zločinov proti varnosti države;

c) nezakonite posesti orožja in streliva (čl. 2. Ducejeve naredbe z dne 24. X. 1941), ker je v zgoraj omenjenih krajevnih in časovnih okoliščinah bil v posesti puškemitraljeza brez dovoljenja merodajne oblasti. Zločini so bili ugotovljeni v Ustju pri Igu dne 5. oktobra 1942.

d) ropa v škodo Šuštaršič Frančiške (čl. 628 k. z.), ker je 5. oktobra 1942 v Ustju pri Igu z namenom nepoštene koristi oborožen s puškomitraljezom vzel in odpeljal kravo Frančiške Šuštaršič.

Iz teh razlogov je sodišče na temelju zakona spoznalo Brenceta Stanislava za krivega vseh pripisanih mu zločinov in ga kot takega obsodilo **na dosmrtno ječo,** na stroške in posledice vključno trajnega preklica opravljanja javnih služb, zakonitega preklica in objave sodbe.

Ljubljana, 28. novembra 1942.

*

Vojaško vojno sodišče Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil Slovenija-Dalmazia, odsek v Ljubljani, je izreklo naslednjo sodbo v stvari proti:

Leniču Josipu, sinu Jakopa in Marije Janežič, rojenemu v Pavlovi vasi 3. II. 1896, tam bivajočemu na št. 19, mizarju, nahajajočemu se v zaporu. Obtožen je bil:

a) prevratne združbe (čl. 4 Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941), ker je v Pavlovi vasi v nedoločenem času do prvih dni novembra 1942 sodeloval v združbi, naperjeni za nasilni prevrat političnega, gospodarskega in družbenega reda v državi;

b) članstva v oboroženem krdelu (čl. 110 k. z. in čl. 16 Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941), ker je v Pavlovi vasi v nedoločenem času do 2. VIII. sodeloval pri oboroženem krdelu ter delal partizanom razne usluge kot straža in nosilec informacij;

c) posesti orožja in municije (čl. 2 Ducejeve naredbe z dne 24. X. 1941), ker je v zgoraj omenjenih okoliščinah bil v posesti orožja in streliva brez dovoljenja merodajne oblasti.

Iz teh razlogov je sodišče na temelju zakona Leniča Josipa spoznalo za krivega pripisanih mu zločinov in ga obsodilo **na dosmrtno ječo,** stroške in posledice vključno trajni preklic opravljanja javnih služb, zakoniti preklic in objavo sodbe.

Ljubljana, 30. novembra 1942.

Spojitev občin v Logatcu, Črnomlju in Metliki

Smatrajoč za potrebno in umestno, da se občini *Črnomelj-mesto* in *Črnomelj-okolica* spojita, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino izdal naslednjo naredbo z dne 23. novembra 1942-XXI:

Občini Črnomelj-mesto in Črnomelj-okolica se spojita v eno samo občino, ki dobi ime Črnomelj. Občinski sedež ostane v mestu Črnomlju, ki je glavni kraj združene občine. Okrajni komisar v Črnomlju naj izvrši to naredbo in odredi potrebne ukrepe, da se uredijo morebitna vprašanja imovinskega, davčnega ali drugega značaja v zvezi s spojitvijo teh občin.

Glede na gornjo naredbo je Visoki komisar izdal 25. novembra 1942-XXI naslednjo odločbo: Klemenc Pavel se imenuje za župana občine Črnomelj z veljavnostjo od 1. decembra 1942-XXI. Komisarju okrajnega načelstva v Črnomlju se naroča, da izvrši to odločbo.

*

Smatrajoč za potrebno in umestno, da se občini *Dolenji Logatec* in *Gorenji Logatec* spojita, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino izdal naslednjo naredbo z dne 24. novembra 1942-XXI:

Občini Dolenji Logatec in Gorenji Logatec se spojita v eno samo občino, ki dobi ime Logatec. Občinski sedež ostane v Dolenjem Logatcu, ki je glavni kraj združene občine. Okrajni komisar v Logatcu naj izvrši to naredbo in odredi potrebne ukrepe, da se uredijo morebitna vprašanja imovinskega, davčnega ali drugega značaja v zvezi s spojitvijo teh občin.

*

Smatrajoč za potrebno in umestno, da se občini *Metlika-mesto* in *Metlika-okolica* spojita, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino izdal naslednjo naredbo z dne 23. novembra 1942-XXI:

Občini Metlika-mesto in Metlika-okolica se spojita v eno samo občino, ki dobi ime Metlika. Občinski sedež ostane v mestu Metliki, ki je glavni kraj združene občine. Okrajni komisar v Črnomlju naj izvrši to naredbo in odredi potrebne ukrepe, da se uredijo morebitna vprašanja imovinskega, davčnega ali drugega značaja v zvezi s spojitvijo teh občin.

Glede na gornjo naredbo je Visoki komisar izdal 25. novembra 1942-XXI naslednjo odločbo: Malešič Ivan se imenuje za župana občine Metlika z veljavnostjo od 1. decembra 1942-XXI. Komisarju okrajnega načelstva se naroča, da izvrši to odločbo.

KULTURNI PREGLED

Roman Francesca Perrija

Francesco Perri, roj. l. 1885 v Kalabriji, je vstopil v italijansko književnost l. 1910. s pesniško zbirko »Primi canti«. Sredi prve svetovne vojne mu je dozorela zbirka vojnih spevov »Rapsodia di Caporetto«, ki je izšla l. 1919, l. 1927 pa je pokazal svoje pripovedne težnje z romanom »Emigranti«. Njegovo najboljše pripovedno delo je zgodovinski roman »Neznani učenec«, ki smo ga dobili v lepem slovenskem prevodu pesnika dr. Joža Lovrenčiča v izdaji »Slovenčeve knjižnice« in zunanji opremi J. Trpina.

V tem spisu je pokazal Francesco Perri odlike svojega pripovedovanja: živahno stvarjalno domišljijo, ki iz zgodovinskih podatkov razpleta žive podobe nekdanjega življenja, razgiban slog, v epični razplet dogodkov prijetno včlenjen lirizem, izražajoč se predvsem v opisih narave in nekaj tistega, kar bi imenovali: katoliška sensibilnost.

Roman »Neznani učenec« se dogaja v Kristusovih časih. Perri pač ni prvi romanopisec, ki se je polotil tako rahločutne in kočljive snovi, nedvomno pa je odkril v tej snovi nekatere nove vidike in nove tone, ki mikajo čitatelja s svojo vizionarno vsebino. Roman združuje v pestro vrsto življenjskih podob rimski svet, judovski svet in prvo, jutranjo dobo vzhajajočega krščanstva. Srečanje teh troje svetov, katerih vsak predstavlja svojo posebno civilizacijo in docela svojski življenjski stil, je bilo preveč dramatično, da bi ne moglo nuditi količkaj razgledanemu in fantazijsko plodnemu pisatelju na pretek snovi.

Prvi del »Neznanega učenca« se dogaja v starem Rimu — v času, ko je cesar Tiberij živel na Capriju in so Večno mesto živahno vzburjali valovi religiozne, socialne in politične krize. Pisatelj prikazuje v barvitih podobah starorimsko življenje z njegovim domala nebrzdanim razkošjem v višjih krogih in neskončno bedo med ljudstvom in v širokih suženjskih plasteh. V času velikih političnih trenj in globokega socialnega nemira se začenja »smrt bogov«. Stara vera vedno bolj propada, prihaja glas o Panovi smrti, širi se kult tujih božanstev, procvita bohotno praznoverje. Odbrani, vsega siti ljudje pričakujejo prihod božanskega Dioniza, ki bo prinesel možnosti nove sreče in neznanih, še neizčrpanih radosti.

V ta časovni okvir pada razplet življenjske zgodbe sinu nekdanjega rimskega upravitelja v judovski Cezareji Valerija Grata in judovske lepotice Mikole, lepega rimsko-židovskega polutena Marka Antonija, ki ga po nagli smrti njegovega očeta, starega uživača in bogataša, vzgajajo kot rimskega plemiča v hiši senatorja Valerija Messale. Med brhkim Markom in premlado ženo epikurejskega senatorja se splete nežna ljubezenska vez, ki doseže višek v noči Dionizijevih misterijev na vrtu neke rimske lepotice. Tu zasači dvojico ljubosumni senator Valerij in povzroči strahoten škandal. Marko Antonij pobegne, lepa senatorjeva žena Varilija pa mora v pregnanstvo. Na tej poti se še enkrat skrivoma srečata v rimski Kampanji. Marko Antonij odrine preko morja v Cezarejo in postane vojaški poveljnik pod vodstvom mogočnega Poncija Pilata. Varilija čez nekaj časa tudi zvijačno pobegne iz svojega pregnanstva in se prepelje, preoblečena v sužnjo, v Palestino, da se združi z ljubljenim Markom Antonijem. Le-ta je medtem doživel dve veliki reči: Preganjajoč po nalogu Poncija Pilata tolpo, ki se je zbirala v gorah okrog judovskega gorečnika Eleazarja, odkrije, da je v tej tolpi njegova mati Mikol, takisto fanatična Judinja, ki se skuša maščevati Rimljanom za svoje ponižanje. V dramatičnem prizoru se naposled srečata mati in sin, vendar Mikol ne popusti in ostane v tolpi, ki jo mora njen sin pokončati. Druga velika reč v Markovem življenju je srečanje z oznanjevalcem novih naukov Kristusom. Zaradi Markovih nastopov zoper Elazarjevo tolpo ga Judi besno črtijo in z izdajstvom onega istega Jude, ki bo pozneje izdal Kristusa, se mu maščujejo tako, da napadejo Varilijo na poti k njemu. Lepa Rimljanka doživi strašna ponižanja in muke, nazadnje jo najdejo Kristus in njegovi. V slutnji neke višje resnice, ki prihaja in ob srečanju z ljubljenim Markom izdihne na judovskih tleh, potem ko se Markovi legionarji maščujejo nad tolpo, jo pomore in v nasprotju z Markovo željo umore tudi njegovo fanatično mater. Po smrti obeh dveh bitij se mora Marko Antonij umakniti iz vojaške službe. Zbližuje se vedno bolj z naukom, ki ga oznanja Jezus in se naposled pridruži njegovim učencem, potem ko je bil razdelil med siromašne vse svoje veliko premoženje. Doživlja Kristusove čudeže in vedno večji uspeh njegovih naukov, pa tudi njegovo mučeniško smrt in vstajenje od mrtvih. Neznani učenec umrje, kamenjan od farizejev.

Tako je Francesco Perri v svojem živahnem in lepobesednem romanu strnil teh troje svetov in civilizacij v veličastno doživetje Kristusa in zaključil roman z evangelijsko prošnjo: »Gospod, ostani z nami, zakaj proti večeru gre...«

Naš jezik

Jezikovna paša

1.) *Izpodbriti.*

Oni dan sem bil v Ljubljani. Ker sem bil pozabil brivnik doma, sem moral k brivcu. Med britjem me vpraša: »Ali naj vas malo izbrijem?«

Izbriti, izbrijem je dobesedna prevedba nemškega »ausrasieren«, ki pa nikakor ne ustreza pomenu, ki ga ima nemška beseda, zakaj »izbriti« bi se reklo po slovensko toliko, ko z britjem popolnoma odstraniti, kakor na primer izprati madež, izbrisati črko, izlizati kaj itd. Nemški brivec s svojim ausrasieren pa ne misli tega, marveč to, da potegne z britvijo tudi od spodaj, t. j. proti kocinam in ne samo v smeri njihove rasti, da tako obrije bolj na čisto. Temu pa bi rekli po slovensko *izpodbriti*, podobno kakor *izpodnesti* — paglavca se mečeta in skušata drug grugega izpodnesti z nogo; *izpodjedati* — voda breg izpodjeda; *izpodrezati* itd.

Kdaj bo vstal med nami tisti, ki bo prevejal naše obrtniške in druge vsakdanje besede in izraze? Ljubljana, ti mesto hudo učeno pa tudi zaspano in jezikovno pohujšljivo, kdaj se boš vzdramila in nam postala vzgled in vzor?

2.) *Samca spuščam — samico pripuščam.*

»Pripuščam kozla prave sanske pasme.«

Tako berem med oglasi v nekem našem listu, pa si ne morem kaj, da se ne bi zamislil: oglasnik je čisto gotovo doma s kmetov, drugače se v Ljubljani ne bi pečal s kozjerejo, vsaj plemenskega kozla ne bi redil, četudi bi morda imel kozo zaradi mleka; na kmetih je prav gotovo slišal, da *žrebca na kobilo, bika na kravo, merjasca na prasico, ovna na ovco in kozla na kozo spuščajo — kobilo k žrebcu, kravo k biku, prasico k merjascu, ovco k ovnu in kozo h kozlu pa pripuščajo.* Ljubljana oglasniku ni vzela veselja do živali, jezikovno ga je pa zmedla.

3.) *Napoji se goba — pivec se napije, opije.*

»Praznil je bokal za bokalom, nikdar pa se ni napojil.«

Napajamo in napojimo živad na napajališčih; napoji se goba, pivnik, les, obleka in obuča, *pivec pa se napije ali opije.*

V zdravstvu uporabljamo omamo in umrtvičenje za daljše operacije, za krajše, na primer za prerez tura ali uravnavo izpahnjenega uda, pa rabimo *opój* (etrov, kloretilov) — bolnik je pri prvih dveh *omamljen* odnosno *omrtvičen*, pri slednjem *opojen*.

4.) *Žvižgalni jezik.*

Oni dan sem bral članek o ljudeh, ki se sporazumevajo z žvižgi, pod naslovom »Požvižgani jezik«. Požvižgam se na vse tisto, kar mi je toliko mar ko lanski sneg; požvižgam komu, da ga z žvižgom opozorim nase — jezik pa, ki ga govorim z žvižganjem, je *žvižgalni jezik.*

5.) *Bik stopa po svoji žrtvi z nogami.*

Zadnjič sem nekomu oponesel pisanje: »Pod Svinjo planino je bik zdivjal in hlapca obdelal z rogovi in kopiti«, češ, slovenski bik nima kopit, marveč parklje. Učinek svojega oponosa vidim v istem listu: »Bik je nato s parklji stopal po svoji žrtvi.« To ni sicer korak z dežja pod kap, pač pa z dežja vsaj na pršavico, zakaj slovenski podeželan ne reče, da govedo udari, stopa, pohodi s parklji, marveč *udari koga in stopi komu na kaj z nogo, stopa po kom in pohodi koga pa z nogami.*

V isti številki lista sem v svoje veliko zadovoljstvo opazil tudi, in sicer prvič — upam, da ne zadnjič —, da je bil nekdo »promoviran za doktorja vsega zdravstva« = iz vseh zdravstvenih strok in ne »zdravilstva«, kar bi pomenilo, da je bil zgolj iz nauka o zdravilih!

6.) *Jabolka uživamo ali olupljena ali neolupljena = z lupino vred.*

»Surova jabolka uživamo če le mogoče s kožo.«

Glede jabolk sem že enkrat opozoril, da jih ne režemo na liste, marveč na krhlje, danes ugotavljam, da jabolka, hruške in drugi taki sadeži v slovenščini nimajo kože, marveč *lupino*, in od tod *lupiti, olupljen, neolupljen, olupki.* Na sadežu je lupina, lupina s sadeža pa so sadežni odpadki, olupki.

Dr. Mirko Černič.

Dober Miklavžev nasvet!

Za Miklavža so najprimernejša praktična darila trajne vrednosti kakor: pisalni stroj, gramofon, dobra nalivna peresa, žepni notesi in mape.

Najlepšo izbiro pisalnih strojev, gramofonov ter plošč, nalivnih peres Parker, Montblanc, Aurora, Zemax, Everest itd. ter notese in mape v starinski kožni imitaciji — Vam nudi po najnižji reklamni ceni t. t. EVEREST.

Pred nakupom si oglejte razstavljene predmete v izložbah tt. Everest, Prešernova 44.

Kronika

* **Na fronti v Afriki** je padel nemški major in poveljnik oddelka oklopnikov Henning von Blomberg. Bil je zelo izkušen vojak. Odlikovan je bil z železnim križcem 1. in 2. stopnje ter z odlikovanjem za ranjence iz leta 1939.

* **V Budimpešti pripravljajo balkansko razstavo.** Prihodnje leto bo v Budimpešti na ogled posebna balkanska razstava. Prikazovala bo politične in gospodarske stike madžarske države z različnimi balkanskimi državami.

* **Načrt narodnega muzeja za tehniko v Milanu** je bil nedavno v Rimu odobren in predvideva veliko biblioteko, v kateri bo obsežna zbirka dokumentov, originalov in modelov o uspehih tehnike od starih dob do današnjih dni pri različnih narodih na svetu. Muzej bo imel tudi posebno »svetišče dela«, v katerem bodo podobe vseh znamenitih mož, ki so pripomogli k napredku tehnike in industrije.

* **Verdijeva gospodinja je umrla.** V visoki starosti 94 let je umrla v nekem kraju pri Bologni zvesta dolgoletna gospodinja skladatelja Verdija, ki se je pisala Teresa Nepoti. Kot dekle je prišla v hišo slovečega mojstra in je tu ostala do njegove smrti. Verdi je umrl v njenem naročju, ko mu je pomagala pri oblačenju.

* **Vodnikova pratika 1943** mora letos v vse slovenske domove! Prinesla bo mnogo poučnega in zabavnega čtiva izpod peres uglednih piscev in bo tudi lepo ilustrirana. Imena Gaspari, Šubic, Podrekar, Gorše itd. jamčijo za to. Nihče ne sme to pot ostati brez Vodnikove pratike, te naše tradicionalne ljudske čitanke!

* **Teden štednje v Turčiji.** Kakor vsako leto, bodo v Turčiji tudi letos priredili teden štednje, ki bo obenem propaganda za domače izdelke. Dnevi štednje bodo trajali od 12. do 19. decembra in jih bo uvedel sam ministrski predsednik s svojim nagovorom.

* **Knjige Vodnikove družbe** (Vodnikova pratika 1943 in povest Janka Kača »Na novinah«) izidejo **sredi decembra.** Ker je letošnja naklada omejena, prosimo vse lanske člane, da se takoj prijavijo svojim poverjenikom ali pa pisarni Vodnikove družbe, Puccinijeva 5/I., poslopje Narodne tiskarne. Prijave sprejemajo tudi: Tiskovna zadruga in knjigarna Učiteljske tiskarne ter Šentjakobska knjižnica. Včlanite se brž med Vodnikovce!

IZ LJUBLJANE

u— **Promocija.** V soboto dne 5. decembra ob 12. uri bodo na univerzi v Ljubljani promovirani za doktorje prava gg. Ivan Dolinšek iz Berma, Ladislav Lovrenčič, advokatski pripravnik z Vrhnike, Franc Mihelčič iz Celja in Janez Tominec iz Horjula.

u— **Ledene rože** so v včerajšnji noči posebno bohotno vzcvetele na oknih. Noč je bila zelo hladna, kar ni nič čudnega, ker traja suhi mraz vzdržno že precej dni. V sredo zjutraj smo imeli —3 stop. C, čez dan je bilo zelo lepo vreme in je do poznih popoldanskih ur sijalo sonce, vendar se ozračje ni ogrelo več kakor do 3 stop. C nad ničlo. Noč je bila jasna. Včeraj zjutraj je bila Ljubljana vsa pobeljena od slane. Živo srebro je padlo na —5 stop. C. Razen ledenih rož na oknih je bilo precej ledu po jarkih in ob robovih strug. Jutro je bilo megleno, vendar je drugače ozračje jasno in nam barometer obeta še nadalje nekaj suhega vremena, kakršnega sicer okrog Miklavža nismo vajeni. Danes goduje sv. Barbara, znamenita patrona in zaščitnica naših rudarjev. Pa tudi kmetje jo zelo častijo, kar dokazujejo izreki, ki so zvezani z njenim godom. Tako pravijo dolenjski kmetje: Če Barbara po poljih pokrije (s snegom) strnišča, nam kuri v dolgi zimi peči in ognjišča. — Če se vidi na sv Barbare dan na njivi strnišče (ker je malo ali nič snega), se bo videlo potem vsak mesec (ker bo tisto zimo malo snega). — Tretji rek pravi: Preljuba sv. Barbara, da bi naše kokoši varvala; pa še sv. Katarina, da bi tudi našega petelina!

u— **Pomaranče prihajajo v Ljubljano** kakor se za Miklavža spodobi. Izbira je zadovoljiva, cene različne, okus prav dober. Zadostna pa je tudi zaloga njihovih spremljevalk iz južnih krajev, mandarin in limon. Čeprav ima južno sadje ustaljeno obliko, se vendar vmes najdejo posamezni sadeži, ki s se po svoje razvili in predstavljajo različne figure. Tako smo dobili v neki trgovini z zelenjavo in sadjem dve nenavadni limoni: ena je docela podobna svinjskemu parklju, druga pa golobu-golšarju. Brž jih bomo poizkusili na solati ali v čaju, da spoznamo, ali sta z obliko izpremenili tudi okus.

u— **Obrtniki,** ki rabijo lesno oglje, naj dvignejo bone za december pri Odseku za obrtništvo, Čopova ulica 1, najkasneje do 15. t. m.

u— **Zdravniški pregled** osebja zaposlenega v živilski stroki, bo samo še ta petek in soboto 4. in 5. t. m. od 8. do 10. ure na mestnem fizikatu. Ponovno opozarjamo, da je pregled za vse zgoraj imenovane osebe obvezen.

u— **Ker imajo krompir** še mnogi trgovci in je nevarnost, da bo pri nekaterih v skladiščih zmrznil, pozivamo vse upravičence, ki krompirja še niso vzeli, da to store čimprej. Odrezki nakaznic za krompir za mesec november, december in januar ostanejo v veljavi še do 10. decembra. Kdor do tega časa ne more prevzeti krompirja, naj se dogovori s kakim trgovcem, ki bo pripravljen držati krompir na račun stranke v svojem skladišču. Stranka mora v tem primeru oddati odrezke za krompir trgovcu proti njegovemu potrdilu za prevzem odrezkov. Dne 7. t. m. naj se do 10. ure dopoldne v mestnem preskrbovalnem uradu, soba št. 8, zglase vsi trgovci, ki bodo takrat še imeli na zalogi krompir.

USNJENA LISTNICA z notesom

najprikladnejše darilo za vsakogar.

M. TIČAR,

Šelenburgova ul. 1 — Sv. Petra c. 26

u— **Opozarjamo,** da bo III. simfonični koncert letošnje sezone v ponedeljek 7. t. m. in ne kakor je bilo prvotno nameravano že nocoj 4. t. m. Spored III. simfoničnega koncerta je naslednji: 1. Rossini: Predigra k operi Tankred; 2. Grieg: Koncert za klavir in orkester, Op. 16. Solist prof. Anton Trost; 3. Lajovic: Andante za veliki orkester; 4. Dvořak: Divja žena. Simfonična pesnitev in 5. Dvořak: Dva slovanska plesa. Koncert bo v veliki unionski dvorani.

u— **Na drž. klasični gimnaziji se prične redni pouk** v sredo dne 9. decembra s sveto mašo ob 8 v uršulinski cerkvi. Po sv. maši bodo sledila potrebna navodila v učilnicah nove uršulinske gimnazije v Šubičevi ulici, kjer se zbero učenci po vrstnem redu, ki je razglašen v veži uršulinske meščanske šole v Nunski ulici. — Ravnateljstvo.

u— **O topinamburju** smo letošnjo pomlad čitali več koristnih člankov in marsikateri ljubljanski kmetovalec ali rejec je preizkusil, kako se mu bo obnesel ta prečudni krompir. Zdaj objavlja o topinamburju članek glasilo zveze naših rejcev, kjer čitamo naslednji pouk: Gomolje topinamburja izkoriščamo od novembra do sv. Jurija, koder je le zemlja kopna. Pokladamo najbolje presno. Kokoši, kunci in kure žro gomolje prav tako slastno, kakor žro n. pr. sadje. Ker smemo dati te krme na dan za dobro tretjino celokupne krme, lahko pokladamo tudi kuhano med kako suho, pusto krmo (rezanico), katero napravi ta dodatek voljno in okusno. Nakopljemo seveda nekoliko gomoljev, kolikor jih potrebujemo za nekaj dni. Gomolje hranimo razpro trto v enem sloju, ker prično sicer gniti, kar je znaten nedostatek te rastline.

u— **Jezikovni tečaji — italijanski, nemški, francoski itd. — v središču mesta pri Trgovskem učnem zavodu, Kongresni trg 2** — prično dne 7. decembra. Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer (po želji) v začetnem, nadaljevalnem ali konverzacijskem oddelku. Najuspešnejša učna metoda. Tečaji so uradno dovoljeni. Vpisovanje in informacije dnevno do 19. ure.

u— **Konvoj na Tržaški cesti.** Seveda ne konvoj trgovinskih ladij z vojnimi potrebščinami pod zaščito bojnih ladij, temveč konvoj volov in krav. Kakih 20 jih je bilo, zaščito pa so tvorili kmečki očanec in trije, štirje člani njegovega potomstva. Bilo je v torek zvečer po šesti uri, ko je nenavadni sprevod prodiral po živahni Tržaški cesti proti mestu. Spremljava je bila prešibka, da bi mogla uspešno varovati dragocene četveronožce sovražnikov — avtomobilov pa toliko, da je bil »konvoj« v hudi nevarnosti. Ni dvoma, da tudi avtomobilskim vozačem ni bilo lahko pri duši, ko se je iz teme pred njimi nenadoma pojavila rogata množica, ki je na prvi pogled izgledala resda brez števila. Najbolj nerodno je bilo od Stana in doma do Aškerčeve ceste. Priganjači so imeli čez glavo dela, ker so parkljarji, ob pogledu na vozila z reflektorji, začeli bezljati, da jih je bila hipoma vsa cesta polna. Nu, sprevod je srečno dospel do smotra — klavnice. V sredo dopoldne pa je v Stanu in domu oslabel vol, ki so ga vodili v klavnico. Mnogo truda je bilo treba, da so spravili žival naprej. Morali so jo naložiti na voz.

u— **Učite se strojepisja! Novi eno-, dvo- in trimesečni tečaji prično 3. in 4. decembra.** Najuspešnejša desetprstna učna metoda. Vaje iz korespondence, spisovanja pisem, prošenj itd. Specialna strojepisna šola: Največja moderna strojepisnica, stroji raznovrstnih sistemov. Vpiše se lahko vsakdo, za dijake-inje poseben oddelek. Novi tečaji tudi za stenografijo, knjigovodstvo, italijanščino, nemščino itd. Izbira predmetov po želji. Vpisovanje dnevno. Prospekti s slikami na razpolago: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska cesta 15.**

u— **Ni ga ptiča nad prašiča,** pravi šaljiv slovenski rek, ki pa ima v vojnem času še prav posebno veljavo. In to ne samo na deželi, marveč tudi v mestu. Kdor le zmore, goji prašička, da bo čez zimo založen z mastjo in mesom. Me tni rejci, pravi urednik »Malega gospodarja«, pa niso izkušeni in v stremljenju, da žival čim bolj izpitajo, često greše namesto da bi koristili. Pitanje se pospeši edino s tem, da začne rejec pokladati izdatnejšo hrano. Ako smo doslej pokladali kašasto hrano, tedaj moramo začeti ko pospešujemo pitanje, s kompaktnejšo krmo. Predvsem pokladamo kuhano krmo, vendar vsaj dnevno opoldne dodajamo tudi nekaj surove, bodisi narezano ali sesekano krmilno peso, korenje ali ostanke zelja in podobno. Buče pokladamo pečene, ker take več zaležejo. Na prebavo ugodno deluje solata. Zdaj imamo endivijo na razpolago, ko jo trebimo preden jo vzimimo. Krme ne mečkajmo preveč. Ni dobro, če pitanec hrano kar vase meče. Vodo naj dobi pitanec posebej, morda zmešano z otrobi ali krmilno moko, da rajši pije. Pije pa naj šele po krmljenju. Kdor namerava za božič klati dobro rejenega prašiča, mora zdaj do skrajnosti pospešiti pitanje, vendar ne s pomnoževanjem krmilnih obrokov, marveč z izdatnejšo hrano, z dodajanjem močnih krmil in pa predvsem s tem, da da živali mir in s tem možnost, da počiva, dobro prebavlja in zaužito hrano polno izkorišča.

Iz Severne Afrike: postojanke protitankovskih topov v akciji proti britskim oklopnim vozilom

u— **Miklavžev večer** priredi Sportni klub Vič dne 5. decembra ob 16. uri v meščanski šoli na Viču. Vhod je preko dvorišča. Sprejem daril in rezerviranje sedežev od 13. do 15. ure.

u— **Predsedstvo Pokrajinskega sindikata delojemalcev tekstilne stroke** vabi vse delavstvo, zaposleno v tekstilnih in pletilskih obratih v Ljubljani, da se udeleži važnega sestanka, ki se bo vršil v soboto, dne 5. decembra ob 14. uri popoldne v tajništvu industrijskega odlelka Pokrajinske delavske zveze, Miloščeva cesta 22, I. nadstr., soba št. 5. Na sestanku bo podano poročilo o sklenitvi pletilske in tekstilne kolektivne pogodbe, zato naj se delavstvo sestanka v lastnem interesu zanesljivo udeleži.

u— **Največje veselje boste pripravili za Miklavža** svoji deci, ako ji darujete slikanici »Princeska Zvezdana« ter »Kralj Debeluh in sinko Debelinko«. Obiščite **Knjigarno Tiskovne zadruge,** Šelenburgova ul. 3, ki ima tudi sicer bogato izbiro mladinskih knjig.

u— **Večje število delavcev** za kidanje snega po mestnih ulicah bo najelo mestno cestno nadzorstvo čim zapade sneg. Interesenti naj se javijo v uradu mestnega cestnega nadzorstva na Ambroževem trgu št. 7, soba št. 5, med uradnimi urami od 10. do 12. dopoldne, da bodo vpisani v seznam. Vsak naj prinese s seboj delavsko in družinsko knjižico.

u— **»Gorivo«,** trgovina s kurivom, Karlovška cesta 8, Vas hitro postreže s premogom na nakaznice.

u— **Nesreče.** V ljubljanski bolnišnici so v zadnjih dneh iskali zdravniške pomoči med drugimi naslednji ponesrečenci: 23-letna posestnikova hči Albina Jelšovarjeva iz Tihapolja pri Mirni, ki jo je konj udaril v hrbet. Pri padcu si je zlomila levico 11letna uradnikova hči Tanja Perhavčeva iz Ljubljane. Vreča z moko je padla na levo nogo 27letnemu delavcu Vilku Golobiču iz Ljubljane in mu jo zlomila. Na cesti je padel in si zlomil levico 74letni delavec Janez Usnik iz Ljubljane. Marija Igličeva, 17letna hčerka kočarja iz St. Vida pri Stični, je padla in si zlomila desno nogo. Z zlomljeno levico so pripeljali v bolnišnico 2letno hčerko posestnika Marijo Šušmanovo iz Tomišlja. Sonja Pestnerjeva, 7letna hči brusača iz Ljubljane, pa ima poškodovano oko.

Iz Hrvatske

Nov hrvatski poslanik v Bratislavi. Slovaški ministrski predsednik dr. Tiso je pred dnevi sprejel v poslovilni avdijenci bivšega hrvatskega poslanika pri slovaški vladi dr. Berkoviča. Novo imenovani poslanik Lorković bo v bližnjih dneh izročil predsedniku republike svoja poverilna pisma.

Hauptmannova proslava v Zagrebu. 80-letnico rojstva nemškega pesnika in književnika Gerharta Hauptmanna bo proslavilo tudi zagrebško gledališče. Vprizorjena bo njegova drama »Voznik Henschel«, ki je šla v Zagrebu prvič čez gledališke deske leta 1889.

Nova knjigarna v Varaždinu. Hrvatsko-nemško društvo v Varaždinu je ustreglo davni želji svojih članov in odprlo svojo lastno knjigarno. Na zalogi bo imela predvsem knjige, ki obravnavajo ustaško gibanje in novejšo nemško literaturo.

Uspeh Lovra Matačiča v Berlinu. Nedavno je stal na koncertu berlinske Filharmonije za dirigentskim pultom Lovro Matačič in imel po poročilih nemških listov velik uspeh.

Kmetijski tečaji. Ministrstvo za ljudsko gospodarstvo je v cilju pospeševanja kmetijstva sklenilo v tekoči zimi ustanoviti kmetijske tečaje na vseh sedežih velikih županstev, pa tudi po drugih krajih. Priprave so najskrbneje izdelane.

Državna loterija je bila ustanovljena v okviru finančnega ministrstva. Od čistega dobička je 10 odstotkov namenjenih rezervnemu skladu, ostanek pa bo ostal v državni blagajni. Finančno ministrstvo bo v izjemnih primerih lahko dovolilo prirejanje loterij, če bo ugotovljeno, da so splošno koristnega značaja.

Iz Srbije

Nedič proti emigrantom. Ministrski predsednik general Nedič je v razgovoru z nekim odposlanstvom kmetov najostreje obsodil tako imenovano »jugoslovansko vlado« v Londonu in jo označil za vlado narodne propasti.

Bivši jugoslovanski ujetniki iz Macedonije odpuščeni. Po poročilih nemških listov so bili odpuščeni iz vojnega ujetništva v Nemčiji nadaljnji ujetniki, doma iz krajev, ki so pripadli po razsulu Jugoslavije Bolgariji.

Protibolševiško razstavo v Beogradu je obiskalo nad 50.000 ljudi. Zaradi velikega zanimanja za razstavo jo bodo prikazali tudi v vseh večjih pokrajinskih mestih.

ZAPISKI

Dr. Vinko Lozovina. V Spalatu je umrl, star 68 let, hrvatski slovstveni zgodovinar dr. Vinko Lozovina. Bil je v tem mestu dolga leta gimnazijski profesor. Njegova najpomembnejša knjiga je l. 1909. pri Matici Hrvatski izšla »Poviest talijanske književnosti«. Delo je ostalo nedovršeno, in tako je Lozovina obdelal za Hrvate samo starejšo italijansko literaturo. L. 1928. je izdal v Zagrebu daljšo študijo »Machiavelliova nauka o državi«. Spisal je tudi knjigo potopisnih vtisov iz Italije in več drugih del. Bil je poleg pokojnih Petravića in Čedomila Jakše najpomembnejši hrvatski italianist iz starejšega rodu.

Lhotkov balet v Hamburgu. Gledališče v Hamburgu je nedavno izvedlo z velikim uspehom tudi pri nas znani Lhotkov balet »Diavo u selu«. Naštudiral ga je plesalec Pino Mlakar. Ob tej priliki je pisal »Hamburger Fremdenblatt«, da je »plesni mojster monakovske opere Mlakar vešče zbral vse plesne in slikovite motive svoje hrvatske domovine«.

Nova zbirka Tadijanovićeve lirike. Največja hrvatska službeno ustanovljena založba »Hrvatski izdavalački bibliografski zavod« v Zagrebu je začela izdajati zbirko »Savremeni hrvatski pisci«. Kot prva knjiga je izšla lirika znanega pesnika Dragutina Tadijanovića »Tuga zemlje«.

V zvezi z jubilejem Matice Hrvatske izide v kratkem tretja jubilejna knjiga, zbornik »Zemljopis Nezavisne Države Hrvatske«, ki so ga opisali najboljši hrvatski strokovnjaki pod vodstvom dr. Zvonimira Dugačkega. Matica Hrvatska bo izdala med rednimi knjigami za letošnje leto deseti (sklepni) zvezek Hrvatskih narodnih pesmi, spis Ante Tresića-Pavičića »Izgon Mongola iz Hrvatske«, roman Mare Švelove »Hrast«, zbirko novel Alije Nametka »Za obraz« in novi letnik »Hrvatskega kola«. Med izrednimi izdajami je več leposlovnih novosti, dalje prevod Platonove »Države« in »Zbornik hrvatskih sveučilištarica«. Revizijo ilirizma in njegove zgodovine napoveduje daljši kritični spis Dominka Cvjetina »Traženje Hrvatske kroz ilirsku priču«.

Monografija o Tintorettu. Piperjeva založba v Monakovem je izdala obširno delo Ericha von Berckena »Die Gemälde des Jacopo Tintoretto« Delo obsega v glavnem reprodukcije slik velikega beneškega mojstra, pisec pa je na nekih 150 straneh orisal v monografični obliki Tintorettov umetniški razvoj in roman.

Naročite se na romane Dobre knjige!

SPORT

Na nedeljskem turnirju z žogico

bosta oddana naslova prvakov Ljubljane za l. 1942 z mnogimi lepimi darili tudi za ostale udeležence

Hermesov nedeljski turnir za prvenstvo Ljubljane v namiznem tenisu za leto 1942, ki se začne v nedeljo, dne 6. t. m. ob 8. (za gospode) odn. ob 10 (za dame) v dvoranj hotela Miklič obeta vsem udeležencem kakor tudi gledalcem dober sportni užitek. Da bi dvignila zanimanje za tekmovanje, je uprava turnirja razpisala za vse zmagovalce, in sicer za vsako skupino po štirj lepe praktične nagrade. Da bodo tudi igralci s povprečnimi sposobnostmi enkrat lahko uspešno vihtelj loparje, je uprava uvedla zanje posebno II. kategorijo, v katero močnejši turnirski igralci ne bodo pripuščeni. Tudi za to skupino so razpisane štiri lepe praktične nagrade. Dame bodo tekmovale v ločeni skupini ter se borile za ponosen naslov najboljše Ljubljančanke. Tudi zanje je preskrbljeno glede nagrad in tudi zmagovalke bodo prejele lepa praktična darila.

Prijave sprejema vodstvo turnirja jutri popoldne v dvoranj hotela Miklič in v nedeljo do 8. (za gospode) odn. do 10. (za dame). Vsi ljubitelji igre z belo žogico v nedeljo vabljeni na dobro prireditev!

Med vrstami

ZAGREBŠKE NOGOMETNE ZADEVE

Zadnjo nedeljo bi bil moral gostovati v Zagrebu — tako smo nekje na kratko zabeležili tudi mi — bolgarski nogometni prvak Levski iz Sofije. Bolgari so morali to gostovanje zaradi prometnih težav odgoditi in Zagrebčani so spet imeli prvenstveni spored po prej objavljenem vrstnem redu, ki so ga bili prej že odložili. V nedeljskih tekmah so bili na zagrebških igriščih doseženi naslednji izidi:

Concordia—Gradjanski 2:1 (!), Hašk—Železničar 4:3, ZET—Redarstveni 0:0, Ličanin—Ferraria 3:2. V skupni oceni vodi Concordia pred Gradjanskim in Ličaninom.

Gradjanski se je za božične praznike pripravljal na veliko turnejo po Španiji, na povratku pa je hotel obiskati tudi Švico in južno Francijo. Kakor se zatrjuje, je bilo gostovanje »purgerjev« pri Španciih odgodeno na prihodnjo veliko noč, na željo španske nogometne zveze. Zelo verjetno se tudi potovanje v Švico in Francijo ta čas ne bo dalo izvesti.

VISOKA ŠOLA ZA TELESNO VZGOJO V SOFIJI

Te dni je bila na sofijski univerzi svečano otvorjena bolgarska visoka šola za telesno vzgojo. Za njenega prvega ravnatelja je bil imenovan prof. Karaivanov, ki je sam navdušen sportnik in je študiral na visoki šoli za telesno vzgojo v Berlinu.

Ravnatelj novega zavoda namerava to ustanovo polagoma, ne samo na zunaj, temveč tudi glede notranjega ustroja čisto prilagoditi podobnim že znanim zavodom po ostalih naprednih državah. Ker bo uživala nova šola za telesno vzgojo širokogrudno podporo odločujočih faktorjev, se prof. Karaivanov nadeja, da bo imela Sofija v nekaj letih odlično urejen znanstveni zavod za sport in telesno vzgojo obenem pa bo nedaleč od nje zrasla tudi najlepša in najmodernejša sportna naprava na jugovzhodu Evrope.

NAČRTI ZA NOVO MEDNARODNO SEZONO V NOGOMETU

Iz nekaterih držav že prihajajo glasovi o pripravah za prihodnjo mednarodno sezono v nogometu. Tako ima Švedska v načrtu kar 6 mednarodnih tekem. Švedi mislijo doma sprejeti v goste Švicarje, Nemce, Italijane, Madžare in Dance, sami pa so obljubili obisk Kodanja in tako na pol tudi Hrvatom.

Italijanska nogometna zveza bo imela v kratkem sejo v Firenzi, na kateri bo največ razpravljala o mednarodni sezoni 1943. Pri tem bo šlo v glavnem za povratne tekme, ki naj bi jih italijanska nogometna reprezentanca odigrala z Nemčijo, Madžarsko, Španijo in Hrvatsko. Na Madžarskem skoraj računajo s tem, da bodo »azzurri« konec aprila nastopili v njihovi prestolnici.

Madžari nameravajo razen tega v maju igrati proti Švici dne 6. junija pa odigrati povratno tekmo z Bolgarijo v Sofiji.

Francija upa, da bo 21. februarja 1943 lahko sprejela Špance na svojem terenu v Parizu, potem pa bi rada sredi aprila v Lizboni zaigrala proti Portugalski in slednjič v prvi polovici junija kar z dvema garniturama nastopila proti Švicarjem.

PAUSINOVI BODO ARTISTI

Kakor poročajo nemški listi, sta se brat in sestra Ilse in Erich Pausin — kakor se gotovo spominjate, je to ime tesno povezano z imenikom prebivalstva iz stare Ljubljane — odločila, da bosta v letošnji sezoni izstopila iz zveze poklicnih drsalcev na ledu ter prestopila v skupino artistov nemške državne gledališke zbornice. Pausinova bosta torej sledila zgledu svojega učitelja Karlija Schäferja z Dunaja, ki je ukrenil enako pred lansko drsalno sezono. Drsalna skupina s Pausinovimi, ki bo letos nastopala z imenom »Zvezde z Dunaja«, se bo prvič pokazala javnosti te dni v Essenu. Zanimivo je, da bo pri Pausinovih sodelovala tudi Fritzi Gillard, tudi v Ljubljani dobro znana umetnica na ledu, ki je bila lani najbolj privlačna točka v Schäferjevi družbi.

Kakor se sliši, se večina dobrih drsalcev v Nemčiji ne poteguje toliko za amaterske naslove, temveč mnogo rajši za »konkretno« slavo med umetniki na ledu.

*

Nov sportni list so začeli izdajati na Španskem. Da bomo vsaj nekaj vedeli o tem našem daljnem kolegu (vsaj kolikor se teh vrstic tiče), zapišimo vsaj to, da se bo imenoval »Marca«.

Pepi Jennewein, svetovni prvak v alpskih disciplinah, ki je doma s Predarlskega in je zdaj skoraj sam ostal še živ in zdrav med znanimi nemškimi smukači, ker jih je mnogo pobrala smrt na bojišču, služi kot letalski narednik na vzhodnem bojišču. Pravijo, da se je zelo hitro privadil novega okolja in je prav srečen, da je kljub ljubezni do belih poljan tako lahko hitre smuči zamenjal s še hitrejšim Messerschmittom.

Svojevrstni rekorder je švicarski nogometaš Minelli, ki igra v znani enajstorici Grashoppersa in je v zadnji mednarodni tekmi proti Švedski odigral svojo 80. tekmo za švicarske barve. S takim številom mednarodnih nastopov se ne more ponašati noben še tako slavni aktivni igralec okroglega usnja. Najbližja sta mu neki Romano iz Urugvaja in popularni češki vratar Planicka, ki sta prišla do 77. odn. 76. mednarodne tekme. Naslednja dva v tej vrsti sta Nemec Janes in Madžar Schlosser s 70 tekmami v državni reprezentanci. Švicarski jubilant je še zmerom na terenu in bo najbrže še povečal svojo vodilno pozicijo v tej vrsti nedoseženih sportnikov na svetu.

V nekaj vrstah

Malo smo se zakasnili s tedenskimi dodatki — brez naše krivde je bilo tako — toda ne glede na to moramo le še objaviti nekatere k sportnim dogodkom zadnje nedelje:

V italijanskem nogometnem prvenstvu je IX. nedelja potekla v znamenju bolj ali manj izravnanih partij. Med izjemami bi bilo navesti samo enajstorico Torina, ki je z visokim izidom dobila tekmo na tujih tleh in si s svojim najboljšim mestom za vodilnim Livornom spet pridobila zaupanje svojih prijateljev. Dalje gotovo ni nihče pričakoval, da bo imel toliko posla Livorno v Triestu, ki je šele v 44. min. drugega polčasa »našel« edini gol in z njim rešil pol izkupička. Z lepimi pozitivnimi rezultati so se odrezali še Juventus, Genova in Atalanta, med tem ko gresta ostala dva remisa zadnje nedelje (v Firenzi in Rimu) izrazito v škodo obeh rimskih moštev, predvsem državnega prvaka Rome.

Na Štajerskem so bili preteklo nedeljo brez običajnega bogatega sporeda. Celjski rokometaši iz sportnega društva v tovarni Westen so sprejeli v goste močno ekipo Sturma iz Gradca in so dvoboj s 13:7 odločili zase. Ker je ta sportna panoga v spodnještajerskih krajih zelo mlada, je zmaga celjskih zastopnikov nad izkušenimi Gradčani še pomembnejša.

Prvenstvena nogometna tekma med Domžalami in Litijo se je končala zadnjo nedeljo s 3:2 v korist slamnikarjev.

Mednarodno rokometno tekmo med Japonsko in Nemčijo v Tokiju so domačini dobili tesno z 8:7.

Na velikem mednarodnem plavalnem mitingu v Amsterdamu je med ostalimi zmagala na progi 200 m prsno znana nemška plavalka Inge Schmidt iz Hamburga v odličnem času 2:57.8.

V nogometno prvenstveno tabelo koroškega okrožja sta bila isti dan zapisana še dva izida, od katerih je eden močno prizadel Jeseničane. Ta dan so imeli doma nasprotnike iz Beljaka in so si dali zabiti tri gole, ne da bi bili nasprotnikom vrnili vsaj enega. Kakor pravijo, se je moštvu zelo poznalo, ker v njem zaradi poškodbe ni mogel igrati znani Janežič. V drugi tekmi tega okrožja je moštvo LSV iz Celovca porazilo svojega lokalnega tekmeca ekipo SS) s 6:1. Zmagovalci so obenem prevzeli vodstvo v tabeli, v kateri zavzemajo dozdaj vodeči Jeseničani šele tretje mesto.

Iz Spodnje Štajerske

Novi grobovi. V mariborski bolnišnici je umrl 60 letni strugar Matija Štauber. Na Pobreški cesti v Mariboru je umrl 68-letni upokojeni železniški uradnik Rajmund Topolnik, po rodu iz Šoštanja. V cvetoči dobi 18 let je umrla v Mariboru zasebna nameščenka Frida Zabukovčeva. Nadalje sta umrla v mariborski bolnišnici 56 letni strojnik Jakob Plavčak in 7 letni ključavničarjev sin Emil Pezdiček. Pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah je umrl po daljšem bolehanju daleč naokrog znani gostilničar in posestnik Ernest Zavernik, v starosti 44 let. V Celju je umrla nagle smrti vdova po pisarniškem ravnatelju ga. Karolina Mesarčeva, po rodu Korinškova. V Celju je umrla 62 letna gospa Roza Kosovac, rojena Igličeva. V Ptuju je umrl sinček trgovca Frica Uršiča, po imenu Gert.

Nemški mladinski vodja Axmann je bil slavnostno sprejet v Radgoni, v Apačah, v Mariboru, na Vurberku in v Ptuju.

V Račah so bila nedavno tri zborovanja. Govorniki so pojasnjevali vojno politično stanje ter dokazali, zakaj bo Nemčija s svojimi zavezniki zanesljivo zmagala.

Nova občinska hiša je bila urejena v Šmarjeti ob Pesnici. Svečana otvoritev je bila 28. novembra in je k njej prišel deželni svetnik Töscher z večjim spremstvom iz Maribora. Pozdravil ga je šmarješki župan Pavalec.

Učiteljski kandidati. Dne 25. in 26. novembra so bili sklicani v Ptuj učiteljski kandidati, da jih vpeljejo v službovanje v raznih krajih ptujskega okrožja. Med kandidati je bilo 40 mladih učiteljic. Tečaj je bil razdeljen v 4 skupine, v katerih so seznanjali tečajnike in tečajnice o nalogah nemškega pouka na Spodnjem Štajerskem.

O gospodinjski šoli, ki je nameščena v starinskem gradu v Svečini pri Mariboru, je objavil mariborski dnevnik v nedeljo daljši članek s slikami. Svečinski grad je bil prvič imenovan v listinah leta 1117. in je imel pozneje v turških vojnah precejšnjo vlogo. V Svečini se je rodilo več znamenitih mož. Danes pa so v gradu zbrana dekleta. Šolsko leto traja 10 mesecev. Dekleta se učijo kuhanja, gospodinjstva, šivanja, pranja, likanja, vrtnih del, perutninarstva in mlekarstva. Letos je v šoli 45 deklet, večji del kmetskih hčerk iz Štajerskega in Koroškega, v starosti od 16 let navzgor, ki se bodo po končani šoli vrnile na svoje domove. Med njimi je tudi nekaj mestnih deklet, ki bi se rade naučile kmetskega gospodinjstva. Absolventke bodo lahko nadaljevale še višji gospodinjski tečaj pri Gospé Sveti.

V Ptuju sta se poročila Peter Herzog in Ljudmila Lesjakova, umrli pa so Veronika Emeršičeva, Martin Kamenšek, Minka Klinčeva, Martin Sirc in Marjeta Horvatova.

V Slovenski Bistrici sta se poročila Miloš Tajnik in Olga Strnadova, Friderik Mali in Terezija Wagmacherjeva, Franc Daublebsky in Klotilda Kodoličeva. Umrle so štiri osebe.

Vozникova nezgoda. Pri tovarni dušika v Rušah uslužbeni voznik Vinko Kramar, se je peljal na dvovprežnem vozu skozi Bistrico pri Rušah. Naenkrat sta se konja splašila in je voznik padel z voza. Hudo se je poškodoval na glavi in je dobil tudi notranje poškodbe. Nezavestnega so prepeljali v mariborsko bolnišnico. — 66letna posestnica Alojzija Ciričeva iz radgonske okolice pa je na vožnji padla pod vole. Zlomila si je obe nogi. Tudi to nevarno poškodovano ženico so prepeljali v mariborsko bolnišnico.

Nevarno trčenje. Nedavni večer se je zgodila pri Oplotnici huda nesreča. Iz Maribora je hitel tovorni avto, nasproti pa je privozil osebni avto. V polnem diru sta trčila na ovinku in oba odletela v jarek. Poslovno hudo je bil poškodovan 27letni pekovsko pomočnik Herbert Strašek iz Maribora. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico, kjer mu še upajo rešiti življenje.

Avto je povozil dečka. Na Ptujski cesti pri Teznu je neki luksuzni avto povozil 9-letnega Marjana Grešnika. Fant ima med drugim zlomljeno nogo. Prepeljali so ga v bolnišnico. Bila je prava sreča, da je ostal živ.

Dve smrtni nesreči. Marljivi gospodar Franc Žužej iz Petrovč je postal žrtev smrtne nesreče. Padel je z voza, visoko naloženega s senom, in si je zlomil tilnik. Smrt je bila takojšnja. Pokojnik je bil star 77 let. Na Pobrežju pa se je v soboto pozno zvečer vrnil 69letni upokojeni železničar Franc Dobnikar z izleta domov. V temi je padel na stopnicah tako nesrečno, da si je hudo poškodoval glavo. Šele zjutraj so ga našli mrtvega.

Obvezna oddaja premoženja v Turčiji

V Turčiji je izšla nedavno naredba o enkratni oddaji premoženja, takozvanem vojnem dobičkarskem davku. Po vseh upravnih središčih so bile imenovane komisije za ocenitev premoženja in dobička oddaj istega zavezanih državljanov. Proti ugotovitvam komisije ni nobene pritožbe. V zvezi s temi ukrepi namerava Turčija zmanjšati tudi obtok novčanic. Ti ukrepi so naleteli zlasti med židi na bridko razočaranje in prikrit odpor. Židje skušajo zastaviti ves svoj vpliv, da bi rešili čimveč premoženja. Mnogo uglednih židov iz Istanbula je prispelo v Ankaro, kjer hočejo na odločilnih mestih doseči vsaj omiljenje naredbe o enkratni oddaji premoženja. Ankarski hoteli so polni bogatih židov iz Istanbula in Smirne.

Naredba določa, da bodo poslani na prisilno delo vsi, ki bi pravočasno ne oddali svojega premoženja. Ta grožnja je vzbudila pravo paniko. Obdavčenje vojnih dobičkov je pa po razmerah narekovana nujnost in državne oblasti se za židovske intervencije ne bodo prav nič zmenile. Židje baje nestrpno pričakujejo povratka ameriškega poslanika Steinhardta, ker upajo, da bo njegova intervencija zalegla več kakor njihova. Toda tudi to upanje bo ostalo prazno.

SIMPTOMI.

Janko ima nove čevlje, ki mu zelo škripljejo.

— Gotovo jih nisi plačal, ker ti tako škripljejo, — mu pravi prijatelj.

— Če bi bilo to res, bi morale škripati tudi tvoje hlače.

Mali oglasi

Cenjene naročevalce malih oglasov vljudno opozarjamo, da bomo mogli priobčiti zaradi pičlo odmerjenega prostora v nedeljski številki samo določeno število malih oglasov Priobčili jih bomo po vrstnem redu, kakor jih bomo prejemali; kar bo malih oglasov preko tega števila, jih bomo priobčili v torkovi številki.

Uprava »JUTRA«

Pouk

Poučujem
klavir, teorijo, petje, tedensko dve uri, tudi v počitnicah. Mesečni honorar po dogovoru od 50 Lir naprej. Naslov v vseh posl. Jutra. 16721-4

Služba dobi

Slugo
za različna dela, raznašanje robe in kasiranje iščem za takoj. Potrebna je kavcija. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Sluga«. 16838-1

Korespondenta(tko)
perfektnega za italijanščino in nemščino, vešča stenografije in strojepisja, z znanjem knjigovodstva, iščem za takoj pri manjšem podjetju. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Perfekten«. 16837-1

Postrežnico
za soboto iščem Bičevje 41-I. 16823-1

Knjige

Welsovo
Svet. zgodovino in druge knjige prodam. Rožna dolina c. X. 13-I. Ogled dopoldne. 16825-8

Kupim
prvo in drugo knjigo: Metoda Berlitz za angleščino. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Berlitz« 16846-8

Prodam

Kuhalno ploščo
(rešo), predvojno Siemens, na 2 plošči, skoraj novo, ugodno prodam. Ogled v delavnici Gorec. — Cesta Ariele Rea 14. 16791-6

Dvosedežne sanke
skoraj nove, prodam za 180 Lir. Naslov v vseh posl. Jutra. 16828-6

Lisico črno (boo)
zelo lepo, veliko, skoraj novo, prodam za 600 Lir. Naslov v vseh posl. Jutra. 16827-6

Železnica
in druge igrače ugodno naprodaj. Naslov v vseh posl. Jutra. 16842-6

Črne snežke
(otroške), dobro ohranjene, za 8. do 10. let starosti, prodam. Gerbičeva ul. 19-I. 16847-6

Peči in štedilnike
različnih velikosti poceni prodaja — Gasogeno Merkur, Puharjeva 6. 16858-6

Kupim

Schaffausen
ali Omega žepno uro kupim. Ponudbe z navedbo cene na ogl. odd Jutra pod »Točna ura« 16759-7

Drsalke
št. 40 kupimo. Cojzova cesta 9. I. 16831-7

Kupimo biciklje
bicikelj-gume in motorna kolesa. Plačamo dobro. Gasogeno Merkur, Puharjeva 6. 16857-6

Kupim
originalne Linguaphone učne plošče za angleščino. Ponudbe pod »Dobro plačam« na ogl. odd Jutra. 16856-7

Sobo odda

Sobo
s posebnim vhodom, z dvema posteljama, oddam dvema gospodoma ali gospodinjama, ev. s souporabo kuhinje. — Naslov v vseh posl. Jutra. 16832-23

Lepo, sončno sobo
oddam. Naslov v vseh posl. Jutra. 16848-23

Prazno sobo
s posebnim vhodom oddam. Ižanska c. 94-a. 16855-23

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom, čisto in zračno, v centru, odda mala družina odraslih oseb solidnemu in stalnemu gospodu. Naslov v vseh posl. Jutra. 16834-23

Sobo s kabinetom
vezano ali separirano, sobo z dvema posteljama in prostim vhodom oddam. Najrajši z lastno posteljnino. Naslov v vseh posl. Jutra. 16853-23

Oblačila

Dve srebrni lisici
zelo elegantno črno obleko (Model), vse novo, prodam. Novak, Resljeva c. 4a. 16851-13

Deško obleko
temnosivo, mornariško z dolgimi hlačami, drsalke, oboje za 9. do 13. letnega dečka in temnosiv damski kostum za srednjo postavo zelo ugodno naprodaj. Naslov v vseh posl. Jutra. 16835-13

Prodam
zimski damski plašč, lep, kožuhovinast ovratnik, damsko smučarsko obleko in moder damski kostim, vse v najboljšem stanju, za srednje veliko postavo. Naslov v vseh odd. Jutra. 16844-13

Stroji

Pisalni stroj
cirilični kupim. Ponudbe pod »Cirilica« na ogl. odd. Jutra. 16738-29

Pisalni stroj
prenosni ali pisarniški kupim. Ponudbe pod »Kabljen stroj« na ogl. odd. Jutra. 16737-29

Popravila
vseh vrst pisarniških strojev in drugih, v stroko precizne mehanike spadajočih predmetov, izvršuje hitro in solidno The Rex Co., Gradišče št. 10. 16304-29

Izgubljeno

Legitimacija
Lasciapassare na ime Dunich Josefa por. Zajc, sem izgubila od gostilne Černe (Možina) po Ilirski ul., Škofji ul., Maistrovi, Soške divizije. — Pošten najditelj naj jo odda v ogl. odd. Jutra. 16850-28

Izgubila
se je v tramvaju kuverta z večjo vsoto denarja in važnimi dokumenti in list, naslovljen na tvrdko Reich. Pošten najditelj se prosi, da jo vrne v podružnico Jos. Reich, Šelenburgova. Rada odstopim 20 odst. vsote. 16836-28

Posest

Hiša
s tremi stanovanji, solidno grajena, z večjim sadnim vrtom naprodaj. Cena Lir 250.000. Naslov v vseh posl. Jutra. 16813-20

Obrt

Gospodje, pozor!
Kjobučarna »Pajk« vam strokovnjaško čisti, prepravlja in prebarva klobuke vseh vrst po nizkih cenah. Lastna delavnica — Se priporoča Rudolf Pajk, Sv. Petra cesta 38. J-158-M-30

Razno

Vloge in prošnje
v italijanščini sestavlja, prepisuje, razmnožuje, izvršuje vse informacije in razne osebne usluge »SERVIS BIRO«, Ljubljana, Sv. Petra c. 29. J-189-M-37

SLOVENSKA MATICA naznanja žalostno vest, da je dne 1. decembra t. l. umrl v Novem mestu v visoki starosti njen bivši odbornik in sodelavec, gospod

Ferdinand Seidl

vladni svétnik in gimnazijski profesor v pokoju

Zaslužnega učitelja in znanstvenika ohranimo v trajnem hvaležnem spominu.

V Ljubljani, dne 3. decembra 1942.

ODBOR

P. G. Wodehouse — 40

PODJETNI SAM

Humoristično roman

»Ali, gospod Shotter...«

»Ne,« je Sam nadaljeval. »Tudi jaz imam posebne razloge, da rajši stanujem tu kakor drugje. V svoje največje obžalovanje vam moram reči...«

»Ali naj se rajši oglasim drevi, da se udobneje pogovoriva?« je zaprosil gospod Gunn, čuteč, da gre lahka zmaga po vodi.

»Ne, ne. Bilo bi povsem zaman. Drevi me ne bo doma. Večerjam skoraj vedno v mestu.«

»Torej ni zvečer nikogar doma?« je zdajci vprašala gospodična Gunn, ko so nekaj trenutkov vsi trije molčali.

»Kdo pravi, da ne?« je presenečeno rekel Sam. »Saj ostane mož, ki mi opravlja domače posle. A zakaj vprašujete?«

»Nič, nič,« se je podvizala. »Mislila sem le tako, če bi naju slučajno kdaj pot privedla tod mimo pa bi vas poprosila za ljubezenivost, da nama pokažete vrt...«

»O, razumem... razumem. Vsekako se moram za danes posloviti.«

»A dajte, samo minuto še...!« je poprosil gospod Gunn in si obrisal zapoznelo solzo.

»Do svidenja... Do svidenja...« je Sam neizprosno končal razgovor.

Skrbno je zaklenil vrata za njima in stopil v kuhinjo. Hash je sedel na stolu, s hrbtom naslonjen na zid, in zamišljeno kadil pipo.

»Kdo sta bila ta ptička, Sam?« je vprašal.

»To hišo sta hotela kupiti. In veste, dragi Hash, v vsej stvari je nekaj zelo sumljivega.«

»Aa?«

»Se spominjate, kako sem vam v tistem baru na Fleet Streetu pokazal nekoga, češ da se mi vidi znan?«

»Seveda.«

»Nu evo, prav ta je bil. In se spominjate, kako sem si belil glavo, češ kje vraga sem ga že videl?«

»I kakopak...«

»Nu, zdaj se povsem zanesljivo spominjam, kje sem ga videl. Bilo je, dragi Hash, v jetnišnici Sing-Singu, in vrli mož je bil tam zaprt.«

Velike noge gospoda Todhunterja, ki so visele v zraku, so glasno lopnile na tla.

V tej hiši se godijo čudne reči, dragi Hash,« je Sam resnobno nadaljeval. »Menda vam še nisem povedal, da je na tisto prvo noč, ki sem jo skrivaj prespal pod to streho, nekdo z električno svetilko v roki tajinstveno lazil iz sobe v sobo. In zdaj prihaja ta človek, ki ga neoporečno poznam kot lopova, in mi hoče natvesti romantično istorijo, da bi si odprl dostop v hišo. Kaj mislite Hash?«

»Veste, kaj mislim?« je upravičeno vznemirjen odvrnil bivši kuhar na »Araminti«. »Še to dopoldne skočim kam in nama kupim velikega psa čuvaja.«

»Dobra misel!«

»Vsa ta nemarna sodrga, ki se klati tod okrog, mi ni prav nič po duši. Imam daljnega bratranca, uradnika v zastavljalnici, ki mu je nedavno tega neki vlomilec vrgel starinsko vazo v tilnik... Da, gospod... Prav tako je bilo. Ponoči je slišal nekakšno šarjenje, pa je šel dol, da bi videl, kdo je...«

»A kaj bi se utegnilo skrivati za to rečjo?« je z živahno radovednostjo vprašal Sam. »Kaj menite, Hash?«

»Oh,« je prostodušno odvrnil Hash, »zastran tega vam ne vem nič reči. Vsekako je najpametnejše, da neutegoma stopim in kupim psa.«

»Velja. In potrudite se, da izberete prav posebno zverino.«

»Kupim nama psa,« je Hash slovesno odvrnil, »takega, da bo žrl žeblje in, če mu ukaževa, brez obotavljanja raztrgal mater, ki ga je skotila.«

XVI

Presenetljiva ugotovitev Hasha Todhunterja

Večerjo, na katero je bil Sam tisti dan povabljen, je bila v hiši njegovega starega prijatelja Willoughbyja Braddocka na John Streetu v Mayfairu. Že od deset minut pred osmo naprej je gospod Braddock kakor grešna duša hodil po salonu in se gnjavil s svojo gospodinjo, gospo Marto Lippettovo. Povabljenec je utegnil vsak trenutek priti, in ta poslednja četrt ure je minevala vrlemu Bradderju v upravičeni gostiteljski živčnosti.

Brez miru je dirjal iz kota v kot, ali bolje, skakal kakor bolha, da govorimo z besedami dvornika Sleddona, v katerega se je bil zaletel, ko je pravkar nesel poln podnos kozarcev, tako da je malo manjkalo pa bi ga bil izpustil, in se je siromak od strahu ugriznil v jezik. Po enodušni sodbi hišnega osebja je bil gospodar nocoj siten kakor brencelj.

»Ali zanesljivo veste, gospa Lippett, da je vse v popolnem redu?« je vprašal gospod Braddock.

»I seveda, gospod Willie,« je strogo odgovorila gospodinja.

Ta mogočna ženščina je bila na oko povsem drugačna kakor Klara, njena hči: visoka, suha in z orlovskim kljunom sredi obraza. Rojena Bromageva, to je, iz ene najuglednejših hiš v Marshott-in-the Dalu, je z nemajhnim ponosom ugotavljala, da imajo vsi njeni sinovi in vse hčere značilni rodbinski nos, in edina skrita bolečina njenega srca je bila zavest, da Klara, njena ljubljenka, vzlic svojemu krepkemu in odločnemu značaju ni tako nosata kakor drugi otroci, ampak da je podedovala telesno vnanjost Lippettovega rodu. In gospod Lippett, ki ni bil kajsi bistra glava in se nikakor ni mogel primerjati z Bromagei, je bil kakor nalašč zapustil svoj obraz prav tisti hčeri, ki jo je imela mati za najboljšo izmed vseh.

»Zanesljivo veste, da bo jedi dovolj?«

»Še preveč,« se je odrezala gospodinja.

»Kaj pa zastran pijače?« je vprašal gospodar, skušaje sprožiti vprašanje, ki mu je menda že od trenutka njegove vstopa v obednico težilo srce. Nategnil si je spodnja vogala belega telovnika in vtaknil prst za ovratnik. »Stvar je namreč ta, gospa Lippett,« je nadaljeval z glasom mučne zadrege. »V trenutku... ehm... nu, v trenutku, ko ste govorili, sem bil baš na drugi strani vrat...«

»Kaj pa sploh delate v obednici?« je vprašala gospa Lippettova. »Bolje bi bilo, da bi si delali manj skrbi. Saj vam pravim: vse bo v redu!«

Urejuje: Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra«: Stanko Virant — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran — Za inseratni del je odgovoren: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani